

ואני אומר

לכתחילה אריבער

י"ג תשרי | ה

נערך ע"י:

ועד חיילי בית דוד

בית משיח, בית חיינו

770 איסטערן פארקוו, ברוקלין, נ.י.

מו"ל:

אש"ל - הכנסת אורחים

מחלקת הוצאה לאור

להערות ותיקונים, או להצטרפות לרשימת הדיוור בדוא"ל:

vaad770@gmail.com

פתח דבר

אל אחינו התמימים ואנ"ש יחיו,
שלום וברכה

ברגשי שמחה וגיל הננו מוציאים לאור את הגליון החמישי מסדרת 'קבצי חודש השביעי בליובאוויטש - תשרי תשע"ו' הנקרא בשם "ואני אומר לכתחילה אריבער" בקשר עם יום הבהיר י"ג תשרי - יום הסתלקות כ"ק אדמו"ר מהור"ש נ"ע.

בקובץ שלפנינו יוכל הקורא למצוא בין היתר את המדורים:

"אשכבתא דרבי" - סקירה מרתקת המתארת את ימיו האחרונים של כ"ק אדמו"ר מהר"ש - מלוקטת וערוכה ע"פ סיפורי רבותינו נשיאנו וסיפורי חסידים.

"זכרונות מהדור הרביעי" - שביבי תיאורים מזכרונותיו של ר' צבי הר-שפר שנולד בעיירה ליובאוויטש. וזכה לחסות בצלו של כ"ק אדמו"ר מהר"ש.

"אוצרות נחשפים" - לקט סיפורים ושביבים נדירים מתקופת כ"ק אדמו"ר המהר"ש נ"ע.

"יומן נפלאות בכל" - חלקים מתוך יומן מחצרות קדשינו מחודש תשרי ה'תשנ"ב, המתאימה בשגחה פרטית לקביעות השנה הבעלי"ט ה'תשע"ו - בקובץ זה הובא היומן מהתאריכים: יום ה' י"א תשרי - יום א' י"ד תשרי. היומן ערוך ע"פ יומן "פאָקס אַ שיחה", בשילוב פרטים מ"בית חיינו", "כפר חב"ד", יומן פרטי של א' התמימים ד"קבוצה" תנש"א, וכן עם השוואה לסרטי הוידיאו (הקיימים) - באדיבות "מכון יומני בית חיינו". תודת התמימים נתונה להם על כך.

ואנחנו נפרש איך שמשתלם לנו - משא מאלף מאת הרב זלמן ליברוב אודות האמונה הפשוטה והאמיתית בכך שמשיח אמור להגיע היום ממש יותר מתמיד.

...

ויהי רצון, שבהמצאנו "קהל גדול" ב־770 בית משיח, "מלפני אדון חולי ארץ" בחודש החגים, נזכה תיכף ומיד ממש לראות בעיני בשר את כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מלך ביופיו קורא את "התורה הזאת נגד כל

ישראל באזניהם" ואזי נזכה ש"ישמעו . . ילמדו ויראו את ה' אלקיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת" בתכלית השלימות בגאולה האמיתית והשלימה.

ולאחר שכבר זכינו שהמשיח שבדורנו נתגלה ובישר לעם ישראל את הבשורה לה חיכו יהודים אלפי שנים: "ענוים, הגיע זמן גאולתכם!" ובאופן של "לאלתר לגאולה" - נזכה תיכף ומיד ש"הוא יושיענו ויגאלנו שנית בקרוב וישמיענו לעיני כל חי לאמור: הן גאלתי אתכם אחרית כבראשית להיות לכם לאלקים", ונעמוד יחדיו מתוך אהבת ישראל אמיתית מול פני קודשו ונכריז בפניו מעומק ליבנו:

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

ועד 'חיילי בית דוד'
770 בית משיח, בית חיינו

אש"ל - הכנסת אורחים
מחלקת הוצאה לאור

ימות המשיח,

עש"ק יום הבהיר יג תשרי, שנת תשנ"ו ופרצת לפ"ק - שנת הקהל.
שנת הקיד לכו"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
ברוקלין ניו.

תוכן עניינים

6 | פותחין בדבר מלכות

לכתחילה אריבער - שייך לכל אחד

8 | לראות את מלכנו

"סוכה ולולב לעם סגולה" - ציור פני הרב.

11 | מאוצר המלך

א"א להחליף אתרוג שיש בו מסורת אבות ב"עוזי" - כתי"ק.

12 | 'אשכבתא דרבי'

סיפור תקופת הסתלקותו של כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע

19 | זכרונות מהדור הרביעי

שביבי תיאורים מאת ר' צבי הר שפר על הרבי המהר"ש

30 | אוצרות נחשפים

לקט נדיר של סיפורים עלומים מתולדות חייו של כ"ק אדמו"ר המהר"ש נ"ע

38 | יומן תשרי תשנ"ב

חודש השביעי בבית חיינו.

55 | האמנתי כי אדבר

ואנחנו נפרש איך שמשתלם לנו - מאת ר' שניאור זלמן שיחי' ליבעראוו

65 | בימים ההם

שצריכים לילך "לכתחילה אריבער"

מאחר שענין זה נתגלה ונתפרסם, מובן, שהיכולת נתונה לכל אחד ואחד מישראל, שכאשר יחליט באמיתיות ללכת בדרכיו ובאורחותיו של בעל ההילולא - יקבל גם הוא את הנתינת כח שפעולותיו בכל ענינים אלו יהיו באופן ד"לכתחילה אריבער".

ידוע הפתגם של אדמו"ר מהר"ש (כפי שסופר ונתפרסם ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) שסדר העולם הוא שלכתחילה מנסים לילך "ארונטער", ורק כאשר אין מצליחים כו', מנסים לילך "אריבער", ואילו אני אומר - מסיים אדמו"ר מהר"ש - שצריכים לילך "לכתחילה אריבער".

..הנהגתו של כ"ק אדמו"ר מהר"ש באופן ד"לכתחילה אריבער" - הרי זה מתאים עם סיפורי רבותינו נשיאינו שאצל אדמו"ר מהר"ש ראו ענינים בעש"ט"יים ("בעל-שם'סקע הנהגות"), בדוגמת אופן הנהגת הבעש"ט. וכפי שכותב ר' מנחם מענדל מהאראדאק על הבעש"ט "היו הי' דבר השם ביד הבעל שם, ויגזור אומר ויקם, אחד הי' ומהקדמונים לא קם כמוהו כו'".

...ועד"ז מובן בנוגע להנהגתו של אדמו"ר מהר"ש (ממלא מקומו של הבעש"ט) שאצלו מצינו הדגשה מיוחדת בנוגע להנהגתו בענינים בעש"ט"יים ("בעל-שם'סקע הנהגות").

וכאמור לעיל שהי' משך זמן שענין זה לא הי' בפירסום, עד לדורנו זה שאז נתגלה ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו כללות ההנהגה ד"לכתחילה אריבער", ובאופן הנהגת הבעש"ט (כנ"ל), תוך כדי שלילת הנהגת העולם.

ומאחר שענין זה נתגלה ונתפרסם בכל העולם (כולל - ההעלם דעולם), מובן, שהיכולת נתונה לכל אחד ואחת מישראל, שכאשר יחליט באמיתיות ללכת בדרכיו ובאורחותיו של בעל ההילולא, ויהי' במעמד ד"צוותא וחיבור" עמו, ע"י קיום הציוויים וההוראות שלו - יקבל גם הוא את הנתנית כח שפעולותיו בכל ענינים אלו יהיו באופן ד"לכתחילה אריבער", ובאופן הנהגת הבעש"ט.

... והנה, הנהגתו של כ"ק אדמו"ר מהר"ש באופן ד"לכתחילה אריבער", התבטאה גם ביחס שלו כלפי מלכות המדינה:

בהיותו במדינה שהיתה נתונה תחת שלטון של מלכות אדירה, הנה אע"פ ש"דינא דמלכותא דינא", ואע"פ שישנו ציווי "ודרשו את שלום העיר וגו'" - אעפ"כ, כאשר דובר אודות עניני יהדות, לא התפעל אדמו"ר מהר"ש משום דבר, והתייחס למלכות המדינה באופן ד"לכתחילה אריבער", ועי"ז הצליח בכל הפעולות שלו.

ובפשטות: באותם זמנים הי' היחס של מלכות המדינה כלפי בני" באופן בלתי רצוי, ואילו כ"ק אדמו"ר מהר"ש דרש ותבע מהם בכל התוקף לשנות את יחס ההנהגה כו', באופן ד"לכתחילה אריבער" - מתוך אימים שאם לא ייענו לדרישותיו, יסע מחוץ לגבולות המדינה, ויעורר רעש ומחאה נגד הנהגת המלוכה וכו'. וע"י הנהגתו באופן ד"לכתחילה אריבער" הצליח בכל פעולותיו.

ומזה מובן בנוגע להנהגת כאו"א מישראל באופן ד"לכתחילה אריבער", ובמיוחד בימינו אלו, כאשר הקב"ה העמיד את כאו"א מבנ"י בקו החסד, כך שנמצאים אנו עתה במעמד ומצב שיכולים לעסוק בכל עניני התורה ומצוותי' בהרחבה גדולה כו', ובאופן ד"מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך", היינו, שמקבלים עזר וסיוע מהנהגת המלכות - כאשר מדברים עמהם באופן המתאים ומתוך הסברה מתאימה, שתובעים זאת לפי שכך כתוב ב"בייבל" [תורה] (ועד"ז בשאר המדינות - בלשון שלהם) - הרי בודאי שהנהגת כאו"א מישראל צריכה להיות באופן ד"לכתחילה אריבער".

(שיחת י"ג תשרי תשמ"ב, התוועדות תשמ"ב ח"א ע' 130 ואילך)

לראות את מלכנו

תמונות נבחרות של הרבי מלך המשיח שליט"א מחג הסוכות במהלך השנים

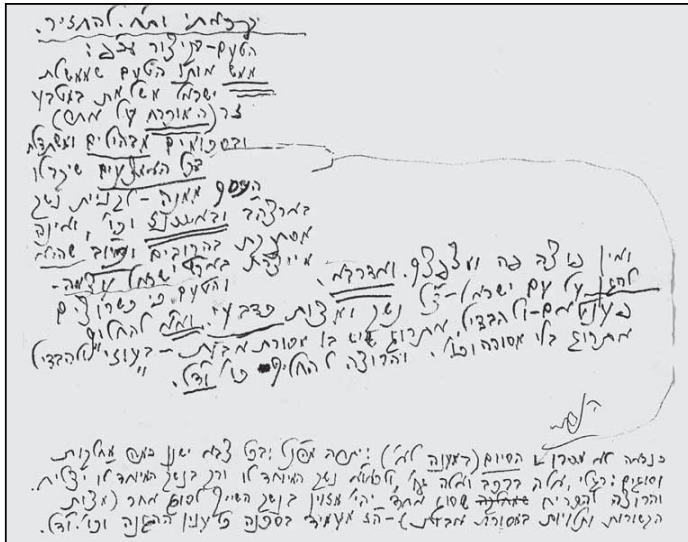

ר' מאיר הארליג מגיש את הלולב לרבי מלך המשיח שליט"א

מאוצר המלך

אתרוג קלאברי

מענה לאי ששאל למה מנהג חב"ד לברך בסוכות על אתרוג מקלאבריא דווקא, הרי לכאורה צווי לברך על אתרוג מארץ הקודש, שעל-ידי-זה מחזקים את היישוב וכי:

קראתי ות"ח. להחזיר. הטעם - בקיצור עכ"פ: ממש אותו הטעם שממשלת ישראל משלמת במטבע זר (המוכר על אתר) ובסכומים מבהילים ומשתדלת בכל האמצעים שיקבלו הכסף ממנה - לקניית נשק בארצה"ב ובאשכנז וכי, ואינה מסתפקת בהרובים

וכיו"ב שהיא מייצרת בארץ ישראל עצמה. ואין פוצה פה ומצפף. ואדרבא. והטעם כי כשרוצים להגן על עם ישראל - צ"ל נשק ומצות כדבעי. ואיך להחליף פענטאם - ולהבדיל, אתרוג שיש בו מסורת אבות - ב"עוזי" ולהבדיל אתרוג בלי מסורה. והרוצה להחליף כוי וד"ל,

כנראה לא מסרו הסיום (במענה לאי): יתירה מהנ"ל: בכל צבא ישנן כמה מחלקות וסוגים: רגלי, אלה ברכב ואלה גר, ולכאו"א נשק המיוחד לו ורק בנשק המיוחד לו יצליח, והרוצה להכריח שסוג אחד יהי מזוין בנשק השייך לסוג אחר (מצות הקשורות ותלויות במסורת אבות) - ה"ז מעמיד בסכנה כל ענין ההגנה וכי. וד"ל.

אשכבתא דרבי

לפנינו סקירה מרתקת המתארת את ימיו
האחרונים של כ"ק אדמו"ר מהר"ש
מלוקסת וערוכה ע"פ סיפורי רבותינו
נשיאנו וסיפורי חסידים

התפרצות המחלה

בשלהי שנת תרמ"ב נחלה כ"ק אדמו"ר מהר"ש ב"מחלה ההיא", בהיותו כבן ארבעים ושמונה שנה. מיד עם הידיעה החלו להרבות לדרוש ברופאים מומחים בעלי שם, הן מתוכי מדינת רוסיה והן מחוצה לה. לצורך רפואת הרבי פיזרו דמים מרובים להבהיל רופאים ממקומות =שונות, כל אשר יוכל לרפא את הרבי מחוליו.

לחודש תשרי
הגיע קהל גדול,
כ"ק אדמו"ר
מהר"ש לא
אמר מאמרים,
ואנ"ש חזרו את
המאמרים שנאמרו
בשנה שלפני כן.
האווירה ששררה
הייתה עצב נורא
ושפיפות רוח
מעמיקה, בייחוד
חשו קושי בתקוע
התקיעות, אשר
איש אחר עומד
במקום אדמו"ר.

הרבי מהר"ש יצא מחוץ לליובאוויטש, וביקר אצל פרופסורים מובהקים, בביקורו האחרון אצל א' הפרופסורים, אמר לו הלה: "אידטזי, אידטזי [= לך, לך], יכול אתה לנסוע לביתך לליובאוויטש". הרבי התבטא אז: "צווישן דער וועלט מיט יענע וועלט איז אויך פראנען א אידטזי, אידטזי" [= מן העוה"ז אל העוה"ב יש גם כן "לך, לך"].

טרם ראש השנה דשנת תרמ"ג התבטא כ"ק אדמו"ר מהר"ש: "מ'וועט דארפן רופען א פראפעסאר, מאכען א זאשציג און אפשניידן" [= יצטרכו לקרוא לפרופסור, להזריק זריקה (אינישפריצונג) ולנתח]. וכך הוזה. בשעה שאמר כ"ק אדמו"ר מהר"ש את דבריו אלו, לא ירדו הסוככים לסוף דעתו, אך אח"כ, בשעת ההסתלקות, כבר הבינו.

לחודש תשרי הגיע קהל גדול, אנ"ש היו מודאגים עקב כך שהרבי אינו בקו הבריאות, כ"ק אדמו"ר מהר"ש לא אמר מאמרים, ואנ"ש חזרו את המאמרים שנאמרו בשנה שלפני כן. האווירה ששררה הייתה עצב נורא ושפיפות רוח מעמיקה, בייחוד חשו קושי בתקוע התקיעות, אשר איש אחר עומד במקום אדמו"ר.

לאחר ראש השנה באו רופאים לליובאוויטש לבצע ניתוח בגופו של הרבי, אבל הניתוח לא הועיל, ומחלתו של הרבי הלכה וגברה.

סמוך להסתלקותו ציווה הרבי לרתום את הסוסים למרכבתו, היות

וברצונו לנסוע אל אוהל אביו הצ"צ. קרב הרבי אל המרכבה, הציב עליה את רגלו האחת, אך כשנוכח שהשנייה אינה נשמעת לו לעלות - חזר בו.

ביום י"א או י"ב תשרי הביאו מויטבסק רופא מומחה שאינו יהודי, ביציאתו מחדר הרבי סיפר בהתפעלות, כי הוא קיבל דיווח מהרופאים המטפלים ברבי, ושמע מהם את תהליך החמרת המחלה בגופו של הרבי.

וממשיך לספר, שכאשר ישב בפנים עם הרבי, הנה במהלך שיחתם הוא ביקש מהרבי להושיט את ידו, והוא - הרופא - מישש את כף ידו. לאחמ"כ המשיך לשאול האם הרבי ירשה לו לבצע חתך מאחורי א' מאוזניו, בשמוע הרבי את בקשת הרופא נראתה עננה של מורת רוח על פניו הק', אך לפועל הרבי הסכים והוא ניגש לבצע את החתך.

לאחר שביצע את החתך שהיה נחוץ לשם אבחון המצב, הרבי החל להרצות ולתאר את הליכי מחלתו, בפתיחת דבריו הרבי סיפר כי "מוגלה (מורסא) נתערבה בדמו, והרופא - במשמוש ידו - יכול היה למצוא את עקבותיה. והחיתוך מאחורי אוזנו", המשיך הרבי, "נעשה ע"מ לדעת האם התפשטה המחלה עד לאיזור המוח". וכך המשיך הרבי להרצות בפניי משך שעה ארוכה על מחלתו ומצבה עד כדי ירידה לפרטי פרטים.

במשך כל זמן שישבתי בחדר הרבי, שהרבי דיבר אלי - ממשיך הרופא לתאר - הרגשתי כסטודנט היושב ומאזין לשיעור מפי הפרופסור באוניברסיטה. והמפליא הוא, מציין הרופא, אשר חולה החולה במחלה זו אמור לחוש כאבי תופת וייסורים הקשים ממוות, וכאשר היא מתפשטת ומגיעה לאזור המוח, החולה כבר מאבד את צלילות דעתו לחלוטין, והפלא הוא שאצל הרבי, אין זה כך אלא נהרה שפוכה על פניו, כאילו אין הוא חולה כלל, וייסורים אלו לא נוגעים בו כלל ועיקר.

קרוב ל"ג תשרי כבר נודע בעיירה כי חוליו של הרבי הולך ומחמיר, ומצב בריאותו מתרופפת יותר ויותר. תושבי העיר, חסידים ובעלי בתים כאחד, פרצו בתחינה לפני ריבון העולמים והרבו להעתיר בתפילות למען שהרבי ירפא ויאריך ימים ושנים. אמרו תהלים בכל בתי התפלה, השתטחו באוהל אבי הרבי, כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק".

דיבוריו עם בניו הק'

כעשרים וחמש דקות קודם פטירתו, ישב על כסאו לקח את שעונו, ניתקו

שלושת בני כ"ק אדמו"ר המהר"ש

מן השרשרת, גזר פיסת נייר, סובב את מחוגי השעון ל-23:51, תחב את הנייר בזרוע המניעה את מחוגי השעון, והשעון נעצר מהילוכו.

אחר כך אמר לפנחס לייב המשרת שיקרא לבניו הק', כי רוצה לצוות להם את צוואתו. קרא את בנו בכורו רז"א ודיבר עמו (ופנחס לייב עמד ג"כ בשעת מעשה), אח"כ יצא הרז"א ונכנס כ"ק אדמו"ר הרש"ב ודיבר עמו, וכ"ק אדמו"ר הרש"ב בכה מאד (והמשרת ג"כ היה נוכח בשעת מעשה), אח"כ יצא אדמו"ר הרש"ב, ואז נכנס בן-זקוניו הרב מנחם מענדל.

קודם ההסתלקות קרא אליו את בתו חי' מושקא, שהיתה אז ילדה קטנה, ואמר לה שהוא היה צריך (או רוצה) להובילה לחופה יחד עם זוגתו, אבל כשהקב"ה אינו רוצה... ובירכה בככי בהנחת ידיו הק' על ראשה.

בסמוך להסתלקותו, קרא למשרתו ר' לוי'ק, ואמר לו: לוי'ק, מלאו שנתיי, ובן מאה שנה אנכי היום! בפספורט אני בן נ"ב, ואת שנתיי אתה יודע, ויחדיו הם מאה שנה... לאחר הפטירה בדקו ומצאו שאכן בפספורט רשום מספר שנים אחר, וחסידיים ג"כ הבינו את הדברים לעומקם אשר שמואל הנביא נפטר בן נ"ב שנה (תמורה טו, א ברש"י ותוס'), ועם מ"ח שנתייו ה"ז עולה למאה שנים.

ההסתלקות

כעבור עשרים וחמש דקות, בשעה 23:51, ליל י"ג תשרי - בעוד הרבי ישוב על כסאו - נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקודש.

ההסתלקות והטהרה היו ע"י הפתח שבין הזאל הקטן לבין 'חדרי הרז"א'

מצבות הצ"צ ואדמו"ר מהר"ש לאחר השואה

שבמזרחו של הזאל. לאחר ההסתלקות סתמו את הפתח וטחוהו עד לבלוי הכר.

[לימים, לפני שמח"ת דשנת עת"ר הייתה נסיבה שפתחו את הקיר וקבעו בסמוך לו את מקום מושב כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב להתוועדות החג. כשנכנס אדמו"ר הרש"ב הזכיר תיכף שבמקום זה ממש הייתה ההסתלקות והטהרה. הדבר עורר את התרגשותו של הרבי הרש"ב, ובאותה התוועדות דיבר הרבי הרש"ב שעות ארוכות בככי ובסערת נפש, ודבריו היו מאוימים ונפלאים מגדלות אביו כ"ק אדמו"ר מהר"ש ומגודל התקשרותו שלו אל אביו.

את רישומי הדברים הללו ניתן למצוא בזיכרונותיהם של התמימים שלמדו אז בתו"ת בליובאוויטש].

לגבי טהרת גופו של כ"ק אדמו"ר מהר"ש, מסופר בשם הת' שמשון וויטעבסקער, שאדמו"ר מוהרש"ב אמר שברי לו שאם היו לוקחים את אביו מהר"ש למקווה אחר הסתלקותו, הי' טובל את עצמו.

אך ישנה גירסא אחרת, בשם ר' שמואל גרונום אסתרמן ע"ה, שהאימרה הנ"ל מיוחסת לכ"ק אדמו"ר מוהר"ש, שאמרה לאחר פטירת אביו כ"ק אדמו"ר ה'צמח צדק'.

את השולחן עליו היה כ"ק אדמו"ר מהר"ש אומר מאמרי חסידות, חתכו

לקרשים, והשתמשו בהן לאחמ"כ לארון קבורתו, וכשהסירו מהרבי את חלוקו התנפלו החסידים על הבגד וקרעוהו לגזרים, וכמעט שלא באו לידי מהלומות בעד לקבל חתיכת חלוק.

ההלוויה הייתה גדולה מאד, מכל דרי העיירה לא נשאר אפילו אחד שלא הלך אחר מיטתו של הרבי מהר"ש, גם מהעיירות הקרובות הספיקו לבוא להלוויה. את כותל ה"אהל" הרסו, ע"מ שיוכלו לכרות שם את קברו של הרבי, סמוך אצל אביו בעל הצ"צ. על מצבת קבורת כ"ק אדמו"ר מהר"ש נכתב כך:

כתר תורה ארון הקודש

פ"נ

הרב הגאון חסיד ועניו ראש

גולת אריאל כתר תורה מעין

החכמה צדקת ד' עשה ומשפטיו

עם ישראל ורבים השיב מעון

אדמור שמואל בן אדמור הגאון

האלהי אור עולם מופת הדור חסיד ועניו

קדוש וטהור ראש גולת אריאל כתר תורה

מעין החכמה מרנא ורבנא מנחם מענדל

נבג"מ נכסף אל קדושו ושבה נפשו אל

האלהים ביום שלישי בשבת י"ג תשרי

שנת ה' ת"ר מ"ג

בסמוך
להסתלקותו,
קרא למשרתו
ר' לוי'ק, ואמר
לו: לוי'ק, מלאו
שנותיי, ובן מאה
שנה אנכי היום!
בפספורט אני בן
נ"ב, ואת שנותיי
אתה יודע, ויחדי
הם מאה שנה...
לאחר הפטירה
בדקו ומצאו כי
בפספורט רשום
מספר שנים אחר

שנים לאחר מכן חוללה המצבה ע"י הגויים

באיזור, עד שבשנות המ' דאג הר' דוד נחשון

- כחלק מעבודתו בזה אצל כרל ציוני רבותינו נשאינו, בעידודו דל כ"ק אד"ש מה"מ - לתקן את המצבה, ואכ"מ להאריך בזה.

ימי האבלות

על אפיזודה שהתקיימה בימי האבילות, סיפר לימים כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בי"ג תשרי תשי"ב, בציינו כי שמע זאת מחסידים: "בימי האבלות על מוהר"ש היו כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב ור' יעקב מאטיל [בעזפאלאו, רבה של פאלטאווא וידי"נ של אדמו"ר מוהרש"ב] הולכים

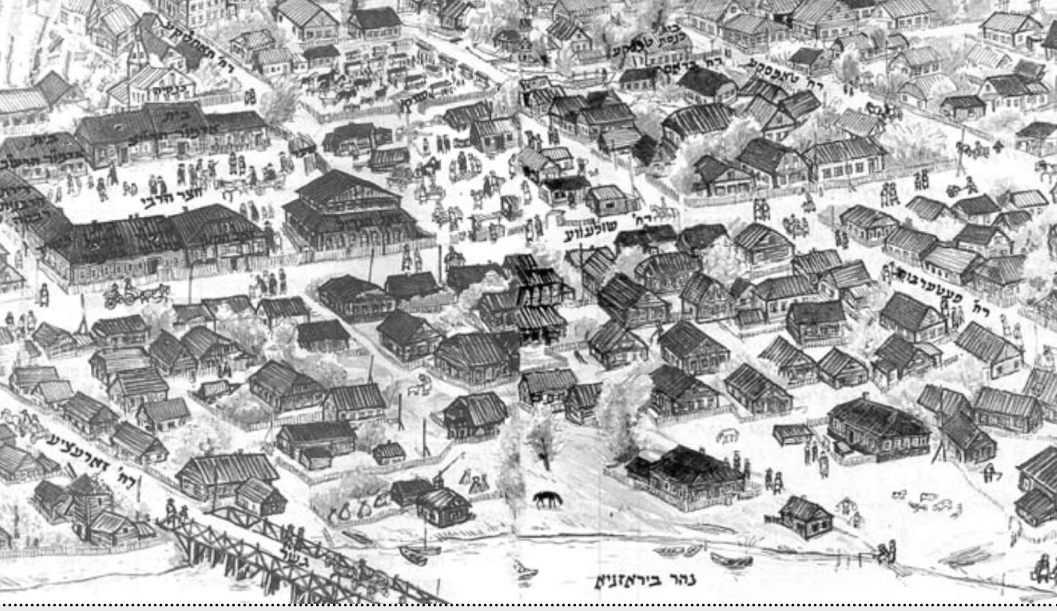
ב"זאל" הלוך ושוב, פוזמקאות לרגליהם, והם משוחחים בדברי חסידות".
 אולם הרבי סייג את הסיפור משתי סיבות, "אך מסופקני בנכונותו של הסיפור, שהרי כל האבלות לא נמשכה אלא שעות ספורות; ההסתלקות היתה בי"ג תשרי בלילה, הלוי' נערכה בערב יו"ט, ולא מסתבר שבשעות המועטות שנתרו עד כניסת החג [שהפסיק את ה'שבעה'] הספיקו להסתובב בפוזמקאות ולדבר בחסידות. ובפרט מצד התקשרותו של מוהרש"ב אל אביו.

"אך אין מקשין על חסידים, ואפילו אם לא כך הי' המעשה, אך אין אדם נחשד בדבר אא"כ יש בו מאותו דבר".

שנת האבלות

בשנת האבלות היו שלושה מנינים. הרבי הרש"ב התפלל בחדרו הק' של הרבי המהר"ש, הרז"א התפלל בבית המדרש, ור' מנחם מענדל התפלל בחדר שני של בית המדרש.

באופן כללי, הרז"א ורמ"מ היו בעלי קריאה ואילו הרבי הרש"ב פחד לקרוא, שכן צריכים הרי לדייק בקריאה מתוך הכתב. ואילו בשנת האבילות - תרמ"ג - קרא בתורה. לפני הקריאה היה מכין שלושה פעמים, פעמיים הי' מכין מהחומש ופעם נוספת מ"תיקון". ר' יחיאל הלפרין "דער חזון" הי' בוחן את הרבי הרש"ב קודם הקריאה בטעמי הנגינה.

זכרונות מדור הרביעי

צבי הר שפר

ר' צבי הר-שפר נולד בתר"ל בעיירה ליובאוויטש. זכה לחסות בצלו של כ"ק אדמו"ר מהר"ש. התגורר בנעוריו בחרקוב. בתרפ"ה עלה לארץ ושימש שר"ב בתל אביב. שנים רבות מסר שיעורי תורה. תירגם ספרי קודש מגרמנית, ובהם: פירוש הרד"צ הופמן לחומשים ויקרא ודברים. נפטר בב' מנחם אב תשי"ט. זיכרונותיו אלו התפרסמו בגיליון "העבר" תשי"ד

הערת המערכת: הדברים הבאים נכתבו ע"י יהודי שאינו חסיד חב"ד, ובמילא, ישנם כמה חלקים שנכתבו לפי רוחו והשקפת עולמו. וזאת למודע"י כי אף שהשארנו את זכרונותיו כמעט בשלימותם, מן הנמנע הוא לקבל את דבריו כ"תורה מסיני", אלא באופן של "תוכו לקח וקליפתו זרק" וד"ל.

נולדתי בליובאוויטש, העיירה המפורסמת באדמו"ריה בפלך מוהילוב שעל הדניפר ברוסיה הלבנה, עיירה עתיקת ימים. על עתיקותה מעיד בית העלמין הישן, שמרוב ימים ומסיבות שונות לא נשארה בו אפילו מצבה אחת ושום רושם של קברים, אלא הוא עומד מגודר מכל רוחותיו. בני ליובאוויטש נהגו בו קדושה יתירה, כי על פי המסורת קבורים בו הרבה קדושים.

חצר האדמו"ר

העיירה רחוקה כחמשה עשר ויורסט משתי תחנות של מסילת-הברזל. גם דואר למכתבים ולכספים לא היה בה בימים ההם, ובכל זאת לא היתה דומה כלל לכל העיירות הנידחות בתחום המושב שנקבע בשביל בני ישראל. האורחים הרבים שהיו באים מערים שונות לשאול בעצת האדמו"ר בענינים רוחניים וגשמיים הביאו אתם תנועה וחיים לכל העיירה וביחוד ל"חצר" - כך נקרא בית האדמו"ר - ולכל הרחובות הסמוכים לה. ה"חצר" עמדה במרכזה של העיירה ומסביב לה היו אכסניות רבות. בחצר עמד בית גדול, שנפתח רק למאורע יוצא מן הכלל, למשל בראש השנה, כשבית התפילה הקבוע לא הכיל את כל האורחים הרבים, או ביום חתונה של אחד ממשפחת האדמו"ר, אז נפתחו גם דלתות הבית המרווח ההוא. מעד לבית זה נמשך לאורך הרחוב בית ששימש גם לבית תפילה - שהיה נקרא אולם ("זאל") - ומעונו של האדמו"ר, וחלונותיהם היו נשקפים לרחוב סילוה. מסביב לעיירה היו חורשות וכפרים של איכרים גויים. רוב אזרחי העיירה היו יהודים - חוץ מהרחובות הצדדיים שבהם גרו גויים.

עברו הרבה שנים
מאז זכרי אותו,
ועדיין לא נטשטשה
תמונתו האצילית
מנגד עיני. קומתו
למעלה מקומת
איש בינוני, פנים
מלאים ועגולים,
שערות ראשו וזקנו
צהבהבות, מצח
רחב וצדעים רחבים,
עינים מביעות חכמה
ופקחות וחודרות
ללב, פרקו נאה
וקולו ערב,

האדמו"ר שישב בליובאוויטש על כסא האדמו"רות בזמן המסופר היה מהר"ש, שירש אותה מאביו מהרמ"מ, שהיה חתנו של האדמו"ר האמצעי ר' בר. במה זכה מהר"ש - שהיה הצעיר בששת הבנים שהשאיר אחריו מהרמ"מ - לשבת על כסא אביו בליובאוויטש איני יודע. הרמ"מ אהב מאד - כך סיפרו מעריצי מהר"ש - את בן זקונו והיה לו לילד שעשועים... הזכירו "צוואה" שנמצאה אחרי הסתלקותו של הרמ"מ שהצד שכנגד שדא בה נרגא [וזהו נוסח הצוואה שנמצאה, לפי עדותם של מעריצי מהר"ש, בשנת תרמ"ג: "לבני ידידי וחביבי מהר"ש שיחי, ראיתי דא"ח שלך והוטב בעיני מאד, השי"ת יחזק לבך ושכלך להוסיף אומץ בתורתו ועבודתו, פתח פיך ויאירו דבריך ואני מבטיח לך מה שאמרת לך בע"פ וכאשר אף מה ששמעתי מפי האדמו"ר ז"ל, רק חזק ואמץ, לכתוב

ולהגיד, ואני סומך אותך בסמיכה רבה ולא תירא משום אדם, והשי"ת יצליח לך ברו"ג וללמוד וללמד לשמור ולעשות. אביך הדוש"ט וטובת אנ"ש מנחם מענדיל בן דבורה לאה"]. מספרים היו על מהר"ש שהיה בילדותו "קונדס" גדול, ... ברם איש לא ידע להגביל בדיוק מתי התבגר מהר"ש והפך לאיש, עזב את שעשועיו

ויהי מתבודד עם אלקינו, והיה לבעל שיעור קומה, שהשפעתו היתה כבירה על חסידיו הרבים והעשירים, ורק לעתים רחוקות היו הנטיות השוכבות מבצבצות מתחת למפתן ההכרה שלו והיו מתגלמות בחיוך ובלגלוג חד.

דמות האדמו"ר

עברו הרבה שנים מאז זכרי אותו, ועדיין לא נטשטשה תמונתו האצילית מנגד עיני. קומתו למעלה מקומת איש בינוני, פנים מלאים ועגולים, שערות ראשו וזקנו צהבהבות, ופקחות וחודרות ללב,

פרקו נאה וקולו ערב, מטופל בשומן הרבה שהוסיף לו לוית חן, חונן מטבע בכשרונות רוחניים מצוינים, בעל זכרון מופלא, בעל תפיסה קלה ועמוקה, בסקירה אחת היה תופס עניו מסובך מאד, בקי בהוויות העולם ומתעניין בכל המתרחש בעולם הגדול. עמד בחילוף מכתבים עם החסידים העשירים שגרו בערי הבירה, וכל גזירה רעה שהיתה מתרגשת לבוא על מענו האומלל נודעה מיד בליובאוויטש.

להאסיפה הידועה, שנועדה להיות בשנת תרמ"ב בפטרבורג מטעם

יפה שמואל ויבצו כל ישראל ויספרו לוי (פמנול 6' כ"ס 6')

הח! לנ"ו, הצדיק נאסף עורנו באיבו לפ"ק.

קינה לדוד!

ען סות כבוד מחותני הרב הנאון הנרול, סעו וסגורו,
 גימ ביראת אלקים סושל, סליו היסעו כושל, סרו
 הורה, ליהודים הי לאורה, ראש גולת אריאל, אליו
 נהו ונבנת אלפי ישראל, כמשה סוה"ד **שמואל**
שני ארזאון זצלה"ה נאסף אל עמו יום כ"ב תשרי
 שנת תרמ"ג, עינת ליכאוויטש תתיפסר הה! נ"שבת
 ארון א"ל (לפ"ק)

ובל תעם יעשו **אבל** כבוד **לאיבי ישראל** (לפ"ק)
 גם אבינו הצעיר משהו מספר פיר בארה פיר ואמרתו
 לתק כסכת עתי, מחוץ רח"ל לכתת, ורי הפגו ישבת
 סאתנו אף ורחק, ערי ישיבו אסרו התמה לכצוק.

ויקנו דוד את אב"ד (אב ישראל נר דוד) ויאמר!

שמו יסמים! **שמו** שלק **שפלתכם שור** שרנו!
 כ"י כנולה כזפנו כרזים כ"י כזימה כאלפנו?
 וסי רתק רחסי רמכת ומנול ועוד ועו
אם ארוננו **איש** אלקים **אבד** אמנה **אבד** ?
 לטו **לסוד** **לצה** **לעוד** ליתן **לשבר** לכבנו,
לשא **לשור** **לשור** (!) **לעור** **לשור**! **לבת** **לשוננו**,
נפל **נזרו**! **נרדך** **נרנו**! **נשור** **נחם** **נשוננו**,
יודעו **יצעקו** **ייללו**, יום יום **ירב** **ינונו**,
איש **אמנו**, **אנו** **אכלו** **אהל**! **אסף** **ארנו**,
רחו **רחפה** **רוסה**! **רעד** **רענו** **רחק** **רוענו**,
זיו **זרו** **זרח** **זכר** **זכרנו**!! **זה** **זכרו**,
אף **אנו** **אם** **אכנו**, **אחנו** **איתנו** **אצרו**.
הלא **המה** **הכנים** **הדקרים** **הם** **המה** **הררו**,
נחיו **נפש** **נקה**! **נשעי** **נעמך** **נחלו** **נרדך**,
נעורים **נענה** **נעדות** **נעבי** **נעיפו** **על** **נרדך**.
דם **דקרינו** **דערה** **דמשיה** **דעיות** **הררי** **הררי**.
 על זה וזה לבנו, וענינו יודות סוף, אה! אבו!
 רבונו שמואל ענה בספרה השמים, המנחם ציון ונחמה
 יחדשים, הוא יחמנו ככפלים, ירפא נרל שור עמנו
 ונחמו יגן עינו (לפ"ק נרל).

ה' הפוכ ישקה כוס תנחומים, לאלפנתו הרבנית הצרפת
 הצנועה והחסדה תח"י ולכנו הנעימים, וישלם תנחום
 לאבליו, המתאבלים עליו, וכתובם גם אני מתחוננו,
 המתורנר בהררי, ומקנן על הערור

ישראל **רוד** **שכחה** **הסכנה** **בונם** **סופר**
 כספון אכ"ר דק"ק קראקא פ"ט"ח.

וארשא יום 6' י"ב לפר"חשון (לפ"ק)

(*) והוא הרחיב סופתו ספר פשעטבורג פיר לבוא אליו להעלות
 רשות לבשר, אבל לרק חי עמו, תח! עינו לא ירא עוד
 את סוינו, נלה כבוד משהו כנ"ד קרן ע"מנו (לפ"ק).

(**) הוא חלק וחרו הקדשה ס"י אשר השאר אחריו ברבה, והפון
 חבורו חלק ככתובים, ס"י חן וסופו ספיתו חוצה לפון
 תחיתו שפחותו ונכתב בקר, ודוכ"ר עולם יהיה צדיק (לפ"ק).

המיניסטר הצורר איגנטיוב, שלח מהר"ש את הגביר שמרלינג ממוהליב, שלפני צאתו לדרכו סר לליובאוויטש להתיעץ עם מהר"ש ע"ד עניני האסיפה. כידוע מת הגביר שמרלינג באותה האסיפה משבץ הלב.

בבית האדמו"ר היה מתקבל השבועון "העברי הרוסי" שיצא בפטרבורג בעריכתו של צבי רבינוביץ בעל "אוצר החכמה והמדע" ומעריציו של מהר"ש אמרו עליו שידע את השפה הרומית והיה בקי בחכמת הרפואה ובעצם ידו כתב פרשיות לתפילין שלו.

דרכו של מהר"ש היתה לדרוש בכל שבת לפני תפילת שחרית בבית התפילה המאוחד עם מעונו של האדמו"ר, את שולחן הקריאה היו מקרבים עד סמוך לפתח המוביל לחדריו של האדמו"ר, הדלת אל החוץ הוגפה והשמש עמד אצל הפתח לכלי ליתן לאיש לצאת. בכל הבית השלך הס, הנמצאים בפנים הצטופפו ועמדו על רגליהם. האדמו"ר ישב על כסא ומסביב לו בני משפחתו, ורק לזקני החסידים יחידי הסגולה ניתנה הרשות לשבת קרוב אל האדמו"ר. כולם עצרו בעד נשימתם ואזניהם היו נטויות לאותו המקום שמשם יצא הקול הצלול, שמתחילה נשמע רק כעין לחש ולאט לאט התגבר ובקע את הדומיה הרוטטת והשתפך בכל הבית. והקול הלך והתלהב, הלך והתלהט, כל הנוכחים היו כובשים את רעיונותיהם ומתרכזים באותן המלים היוצאות מפי האדמו"ר, ולפסגת התלהבותו היה בא האדמו"ר בהגיעו לבאר הכתובים בתהלים (עג, כה - כו) ברוח החסידות: "מי לי בשמים" אין לי צורך בגן עדן העליון שהוא בבחינת שמים, "ועמך לא חפצתי בארץ" אין לי חפץ בגן עדן התחתון שהוא בבחינת ארץ, אלא "כלה שארי ולבבי" יש לי תשוקה וכליון רק לך לבדך, צמאון וחשק להבטל ולהכלל באין סוף.

בימי החגים היו החסידים דורשים "הוספה" בין מנחה למעריב. החסידים - וביחוד הצעירים שבהם - היו מצטופפים סמוך לפתחו של האדמו"ר והיו מנגנים נגונו של האדמו"ר הזקן המלא געגועים וחישוקים, כליון נפש לעלמין דלא אתגליין. אם לא נענו מיד היו חוזרים פעמים ושלש על נגונו של הרב עד שהזקיקו את האדמו"ר לצאת מחביון עוזו וסרובו לא הועיל, היה מוכרח לוותר על עיפותו ועל חלישותו.

מה חידש מהר"ש בבית מדרשה של החסידות? לכאורה אין בית מדרש בלי חידוש ואי אפשר שלא הכניס מהר"ש משהו לתוך תורת החסידות - ברם קשה להגדיר את חידושו. תורת החסידות החב"דית התפשטה

והתרחבה לכל פרשת דרכיה, מקורות החסידות של הזקנים נתנו מקום רחב ידים להשתמש בהם ולהטותם לכל הצדדים עד שקשה לעמוד ולהראות בדיוק על כל החידושים של כל אדמו"ר ואדמו"ר, ואם יציעו שאלה זו לפני ותיקי החסידים יניעו בכתפם ולא יבינו את עצם מהותה של השאלה. הכיצד? תוכן החסידות הונחו יסודותיו על ידי הבעש"ט והבאים אחריו מגלים את הרעיונות שהיו גלומים וגנוזים בדבריו ומה שייך לדבר על דבר שיטות שונות? העיקר הוא ההסברה לפי הכללים שהניחו זקני החסידות הראשונים, ורק מדרגת ההסברה שונה לכל אדמו"ר ואדמו"ר.

היו מצטופפים סמוך לפתחו של האדמו"ר והיו מנגנים נגונו של האדמו"ר הזקן המלא געגועים וחישוקים, כליון נפש לעלמין דלא אתגליין. אם לא נענו מיד היו חוזרים פעמים ושלוש על נגונו של הרב עד שהזיקוק את האדמו"ר לצאת מחביון עוזו וסרובו לא הועיל, היה מוכרח לוותר על עיפותו ועל חלישותו.

בכל יום היה מהר"ש מקבל פני האורחים שהיו באים לבקש תורה ועצה בענינים גשמיים ורוחניים והמבקרים היו רבים, היו עומדים צפופים על יד הדלת המובילה אל החדרים הפנימיים וכל אחד פתקתו בידו וצרותיו בלבו.

בין ההמון עמדו גם רבנים שהיו מתקינים את עצמם להקבלת פנים, מסלסלים את פאותיהם ומחכים ברטט לאותו הרגע שהמשרת "לויק העבה" - כך היה נקרא על שום שהיה עב הכרס - ירשה להם להכנס לפנים. העבודה הזאת היתה מוגיעה מאד את מהר"ש ואחרי ה"יחידות" היה יושב על מרכבה רתומה לשני סוסים אמיצים בנהגותו של איוואן הנהג-הגוי ונוסע חוצה לעיר לשאוף רוח ולהנפש מעבודתו הקשה. לשבת שעות על מקום אחד ולרכז את מחשבותיו בענינים שונים הדורשים עיון רב וצלילות הדעת, כדי שעצתו תהא קולעת אל המטרה הנכונה. בשבת היה מהר"ש

המפטיר בנביא, היה מתפלל בחדרו הסמוך לבית התפילה ולעת הצורך היה השמש דופק בדלתו לאמר "ברכו" ו"קדושה". למפטיר היה יוצא אל הקהל וקרא בנעימה המיוחדת לו את ההפטרה.

מהר"ש אהב את היופי בכל דבר: במלבושיו, ברהיטי ביתו, ונטיתו זו נראית בהליכותיו ובתנועותיו. בפורים היה קורא את המגילה לפני הקהל,

וכשהגיע ל"המן" היה מפסיק בכוונה עד שיעבור רעש הילדים.

בראש השנה היה מהר"ש התוקע. לשמוע את תקיעותיו היו באים אורחים רחוקים וקרובים. הדוחק היה גדול מאד, עמדו צפופים ולא השתחוו רווחים, היו פותחים את דלתות הבית הגדול שעמד מנגד, אבל רק החסידים הבלתי נלהבים עברו שם להתפלל, ברובם נדחקו דוקא לבית התפילה הקבוע לכל השנה, ומראה נפלא נגלה לעץ הרואה: כל הקהלה נעשה לגוף אחד ורק הראשים הבדילו בין איש לרעהו. כולם עמדו באימה ובפחד מפני אימת יום הדין, כל אחד עצר בעד נשימתו, השלך הס לרגעים אחדים בכל הבית, ופתאום נשמע קולו הצלול של מהר"ש "מן המיצר", וקול איום התפרץ מפיות כל הנאספים, דמעות העינים התערבו עם זעת הפנים. אחרי תום התקיעות שאף כל אחד רוח כאילו נטל החול הוסר מעל ראשו. אל ה"תשליך" לוו את האדמו"ר כל האורחים בניגונים ובשירה. פרחי החסידים היו מתלכדים לשרשרת מסביב להאדמו"ר, בני משפחתו והחסידים הישישים החשובים.

שמחה גדולה היתה גם בפרוס הפסח בהלוך האדמו"ר לשאוב מו הנהר "מים שלנו". בניגונים ובקול זמרה ירדו אל הנהר לפני שקיעת החמה של יום י"ג בניסן. מהר"ש בכבודו ובעצמו היה מוריד את הדלי לתוך המים והחסידים הקרובים עזרו על ידו לשאוב המים. ולמחרת ביום י"ד היתה אפית ה"מצה השמורה" נעשית ברוב פאר, באמירת "הלל". האדמו"ר עמד ומרדד בידו שבה היה לש את העיסה הנתונה לפניו ומחלק את המצות על ידי החסידים לנשים המרדדות. בערב היו הרבה מאזרחי ליובאוויטש ממהרים לגמור את ה"סדר" בביתם כדי לבוא ולראות איך מסדר מהר"ש את ה"סדר" עם בני משפחתו.

ביחוד היתה גדולה השמחה ב"ט כסלו, יום שחרורו של האדמו"ר הזקן ר' שניאור זלמן, האדמו"ר היה מספר באריכות את כל פרטי המאורע, ע"ד המחלוקת שבין החסידים והמתנגדים שגרמה למלשינות לפני הממשלה על הרב, ע"ד נסיעתו של הרב לפטרבורג, האסרו והשתחררותו, וכמה נסים ונפלאות היו קשורים אל אותו המאורע. החסידים שתו י"ש וחטפו "שיריים". לאפיו של מהר"ש יש להוסיף, כי לפעמים היה אוהב לזרוק מפיו איזו בדיחה לתוך כנופיית העגלונים שישבו על אסקופת האכסניה נגד חלונותיו של האדמו"ר ועסקו בכובד ראש בהלכות סוסים וכל אחד התפאר שסוסיו שקנה לא מכבר טסים כנשרים, והנה הבלית מהר"ש את

ראשו דרך החלון והפיל איזו בדיחה בתוך חבורה זו ולאשרה לא היה קץ. וקשר חזק היה בין מהר"ש ובין ארץ ישראל. מהר"ש היה האמרכל על הכסף הנקרא בשם "קופת רמבעה"נ". לעתים קרובות באו בני משפחתו מארץ ישראל לליובאוויטש על עסקי ממונות, ואחד מטובי החסידים ר' ברה-ואלף קוזיבניקוב - מי שהיה בראשונה משולח ומשפיע מטעם מהר"ש ואחר כך רב ביקטרינוסלב - מעיד על מהר"ש במכתבו אל א"י סלוצקי שנדפס בשיבת ציון, כי כל ימיו שאף מהר"ש לקנות אחוזה בא"י ולהתישב בה ישיבת קבע, אלא מפני סבות שונות לא עלה הדבר בידו.

בשנים האחרונות לימי חייו התחיל מהר"ש לנסוע מדי שנה בשנה חוצה לארץ לשתות מים מינרליים, וכשני חדשים נשארה ליובאוויטש כאלמנה שבעלה הלך למדינת הים. האורחים חדלו לבוא, תוגה חרישית היתה שוררת על העיירה, וביחוד במרכז. בשוב מהר"ש הביתה היתה השמחה במעונו. בהרחבת הדעת היה מספר לפני קהל שומעיו על הנסיעה, על ההרפתקאות שעדו עליו, על הפגישות עם אישים ידועים ובכל העיירה הורגשו שוב תנועה וחיים.

כל עניני העיירה היו נחתכים על פי החצר. כל בני העיירה - לרבות אלה שפרנסתם לא היתה תלויה כלל בחצר - היו מציינים להחלטות החצר. כל כלי הקודש ונושאי משרה היו מתמנים רק על פי הסכמת החצר.

ימים רבים לא היה בעיירה רופא קבוע. חובשים היו ממלאים מקום הרופאים, היו בקיאים במלאכת החוקן, בקרני דאומנא, בהדבקת עלוקות בגוף החולה וכדומה. העיירה היתה זקוקה לרופא תמידי. מה עשתה החצר? שלחה והביאה רופא חולים מבישנקוביץ (פלך ויטבסק) קראו לו זלמן הירשל - שמות משפחה לא ידעו בליובאוויטש - והרופא הזה היה חסיד ככל החסידים, הניח שני זוגות תפילין - רש"י ור"ת - לבש טלית קטנה רחבה, היה בעל הדרת פנים והיהודי הזה בחר לו לפרנסתו את חכמת הרפואה. שמה תאמרו שכדי להיות רופא צריכים ללמוד באוניברסיטה ולהתמחות בקליניקות, טעות בידכם, לומדים את השפה הרומית עד כדי קריאה בספר וקונים ספר של רופא מפורסם, שרשומים בו כל מיני רצפטים לכל מיני מחלות ומתחילים את הפרקטיקה. כשהוברר שאינו יודע בין ימינו לשמאלו, נבהלו בחצר והסכימו לפטור את הרופא החסיד ולקחת אחר במקומו. בחרו בגוי בן שבעים, שגמר אוניברסיטה ושימש רופאים מומחים. למה בחרה החצר בגוי זקן על פני רופאים יהודים? - מפני שבחצר

פחדו מפני העברים המשכילים יותר מאשר מפני הגוים.

הרוח החיה באופני הפוליטיקה של החצר היה לויק, הוא לא נשא פנים לשום איש, גם לרבנים גדולים ומפורסמים בתורתם ביראתם. בעיירה היו מתלחשים שגם הר"ש סבל ממנו יסורי נפש הרבה, אלא שלא יכול לדחות אותו מטעמים שונים.

הישיבה בליובאוויטש

...ראש הישיבה היה עובד חרוץ שמעטים כמוהו, התמסר לישיבה בכל לבו ונפשו, איש תם וישר במלא המובן, בשלש בלילה היה בא מביתו אל בית הישיבה, הגה בתורה והשגיח על בני הישיבה הנעורים בלילה לפי התור שלא יבלו עתם לבטלה. כל היום - חוץ מארוחת הצהריים - לא היה מש מבית הישיבה. את תכלית חייו ראה בישיבה. בשביל התלמידים החשובים היה הולך לשמוע בכל שבת את הדרשה של מהר"ש, אף שלא היה מהכרוכים אחריו, כדי שיוכל למסור בכתב לתלמידיו קיצור הדרשה. ראש הישיבה היה כולו מין רוחניות, גופו היה צנום וכחוש, אצבעות ידיו דקות וגמישות, שתי עיניו לא היו דומות, היה קונה זוג משקפיים ושובר זכוכית אחת ובשניה היה משתמש. מלבד גמרא ופוסקים וחסידות לא ידע מאומה מכל הנעשה בעולם הגדול. פעם אחת קיבל מעטפה חתומה - זו היתה הזמנה לחתונה מאחד מתלמידיו שנשא אשה בוילנה - ולא ידע מה טיבה, בעד החלון ראה אחד בעלי הבתים עובר, קרא אליו והראהו את המעטפה, והלז, שידע לקרוא אותיות רוסייות מודפסות, קרא החותם "וילנאי". וילנאי! קרא ראש הישיבה בחיל ורעדה, מה רוצים ממני בוילנאי? סיבת חרדתו היתה כי המשגיח הכללי על כל בתי הספר - ופלך מוהליב בכלל - ישב בוילנאי ולהישיבה לא היה כל רשיון מטעם הממשלה ולכן ירא פן נודע להמשגיח קיומה של הישיבה ויוכל לסגור אותה. תוכן ההזמנה היה בשפה הגרמנית, וכך עמד תוהה ומפחד עד שלאשרו נכנס אחד מתלמידיו ובאר לו את תוכן ההזמנה ונחה דעתו.

מהר"ש לא התערב כלל בענייני הישיבה, כעין דיסהרמוניה חרישית שררה בין מהר"ש לבין ראש הישיבה ר' יעקב אליעזר.

רוב התלמידים התכלכלו מ"מים", ז.א. אכלו על שולחן בעלי בתים יום אחד בשבוע, ויש שנהנו גם ממטבחן של האדמו"ר כשם שנהנו ממנו עניי העיירה ומערים אחרות. בין התלמידים היו מתמידים ושוקדים, אחדים

מהם הגיעו להוראה ויתרם נתפזרו מי למלמדות, מי למשרתי בתי מסחר וכדומה.

אני זוכר את השריפות, בלשון רבים, בהבדל מן השריפה (בהא הידיעה) הגדולה שהיתה בליובאוויטש בשנת תרי"ח, שאז עלו על המוקד כמעט כל בתי העיירה, ובני העיירה היו מונים כך וכך שנים לפני השריפה, כך וכך שנים אחרי השריפה. הזקנות היו מספרות כי כל בני העיירה התגלגלו תחת כפת השמים ויש שהורידו לתוך הנהר את הכרים והכסתות מפחד השריפה,

ברם לאט לאט נבנתה העיירה מחדש ורישומה של השריפה נשאר רק במוח הזקנים, אולם השריפות שהיו בימי הביאו אסון גדול וממושך על כל בני העיירה.

.

שנים אחדות לפני הסתלקותו של מהר"ש התחיל לעזוב את העיירה לחדשים ולנסוע חוצה לארץ. ומשעזב את העיירה חדלו האורחים לבוא, הפרנסה ירדה וצרות תכופות עדו על העיירה. חברה מסותרת התארגנה להבעיר ולהצית, ואת העיירה האומללה בחרו לחוג פעולתם. לא עברו ימים רבים בין שריפה לשריפה, וכל השריפות היו מסודרות על פי תכנית ידועה, ולא כפתע פתאום נפלה דליקה במקום פלוני, אלא מתחלה מצאו פתקה כתובה באידיש דבוקה בקיר או בגדר, שמחר או מחרתיים תהיה דליקה במקום פלוני, והמבעירים עמדו כדיבורם, לא הועילה שום שמירה, העיירה חולקה לרבעים לצורך שמירה, גם הגויים המעטים שגרו בעיירה התחייבו מי להביא דלי ומי גרזן בשעה שתתפרץ השריפה וגם שכרו נטורי קרתא ולא הועיל. שבתו החיים, נפסקה התנועה, האנשים התהלכו כצללים, לא היו בטוחים ביום המחרת, כל המטלטלים היו ארוזים להיותם מוכנים להוציאם מהבית לעת הצורך. כל ענין השריפות כאילו היה לוטה בסוד כמוס. לא הועילה גם התחבולה האחרונה לקרוא לאספה רבה לבית המדרש את כל בעלי הבתים, והרב המ"ץ ר' אברהם - אחיו של ר' אהרן ה"חוזר" - עלה על הבימה והכריז שהוא מטיל "ואם לא יגיד" על כל מי שידוע או שמע איזה דבר על דבר המבעירים, ואיים על הנאספים שאם לא תועיל אזהרה זו יגזור את החרם הגדול הכתוב בספר "כל בו". בית המדרש היה מלא מפה לפה, התחילו הזקנים לספר סיפורים בלי ראשית וכלי אחרית והמבעירים לא נמצאו. כנראה השפיעה האסיפה הזאת על המבעירים המסותרים, השריפות חדלו לזמו מה. בינתיים שב מהר"ש מנסיעתו, אורחים התחילו

לבוא והתנועה הרגילה מקודם התחילה להראות סימני חיים, והעיירה כאילו שקטה ממהומות הדליקות, וכמעט שבו לה הפנים הראשונים. והנה מתלאה! תועבה נוראה נעשתה שהרגיזה את הלב וזעזעה את העצבים, הפעם עברה חוצפתם של המבעירים כל גבולי השכל האנושי: במכתת סיר שמו גחלים לוחשות וסמרטוטים רטובים בנפט והניחו תחת ארון הקודש שבבית התפלה של האדמו"ר. הגחלים התלקחו, האש אחזה בסמרטוטים ובפרוכת, אלא שהשמש ר' בר ישן בבית התפלה והעשן התחיל לחנוק את גרונו, התעורר משנתו ותוך כדי רגע ראה שהפרוכת בוערת באש, רץ והביא מים שנמצאו תמיד בבית התפלה וכבה את השריפה. במהירות הבזק התפשטה הידיעה ע"ד הנבלה הזאת בכל העיירה וכולם למקטן עד גדול נהרו לבית הכנסת של האדמו"ר לראות בעיניהם את הנס הגדול שנעשה להם. בארון הקודש היו כשלשים ספרי תורה, וכל משפחת האדמו"ר היתה בסכנה גדולה. אז יצא מהר"ש מחדריו בלויית בני משפחתו מרוגז מאד ובכעס אמר: "כבר מבעירים מתחת למראשותי".

היו מי שהלעיזו על נטורי הקרתא וחשדו בהם שהם הם המבעירים, ומי הם? לייבה לסקיס ובניו. לייבה לסקיס היה סוטסקי (מין שוטר) עברי, גבה קומה, בעל חוטם כפוף, עינים מלאות ערמה ומזימה, אחת מאצבעות ידיו היתה כפופה, סימן שעשה מום בגופו כדי להפטר מעבודת הצבא. הוא היה יד ימינו של הסטנובווי-פריסטב (קצין המשטרה), ידע כל הסודות שבעיירה, מי משתמט מעבודת הצבא, מי "נעלם" לגמרי, כלומר שלא נרשם כלל בפנקסי הלידה, כולם יראו ממנו כמפני שד בלהות. כשהיו זקוקים לגבית עדות לא נכונה היה לייבה מושך יהודים מהרחוב בחזקה והכריחם לחתום על התעודה שהכין הנוטר השכור שיצא כדימוס ושמש בתורת לבלר העיירה, ועל מי שמיאן למלא פקודתו היה מאיים: "זכור תזכרני אם תמרה את פי, ראה הזהרתך". לייבה היה גם גובה המסים, לקח אתו אחד השוטרים, גוי, והלך מבית לבית - אם לא שלמו לו את המס צוה להגוי שלו לקחת בעבוט את הכר מהמטה, את המיחם, את נר השבת, ועמוס חפצים שונים טייל לייבה עם הגוי שלו. מובן מאליו ששליטתו של לייבה התפשטה רק עד ה"חצר". האדמו"ר היה "אזרח נכבד לדורותיו", הוא היה בעל האחוזה שצ'דרין, ומסופקני אם גם רגל הפריסטב דרכה על אדמת החצר ומכל שכן משרתו העברי. לתורת החסידות לא היה ר' לייב זקוק כלל, היה מתפלל בבית המדרש של הישיבה, ומה לו ולחצר... ועל האיש הזה היו מרננים בחשאי שהוא ובניו ארגנו את כל השריפות.

אותה השריפה שהחרידה את הלבבות בעזותה ובחוצפתה היתה האחרונה, העיירה לבשה את צורתה הקודמת.

...בשנת תרמ"ב חלה מהר"ש במחלת הסרטן בהיותו כבן ארבעים ושמונה שנה. הזמינו רופאים מובהקים לעשות לו ניתוח, אבל הניתוח לא הועיל, מחלתו הלכה וקשתה, אמרו תהלים בכל בתי התפלה, השתטחו על קברי הצדיקים. באותו ראש השנה שרר עצבון נורא ומעמיק בתקוע התקיעות איש אחר במקום מהר"ש. אור לי"ג תשרי נודע בעיירה שמצבו של החולה מסוכן מאד, ולמחרת נפטר. את השולחן שעליו היה מהר"ש דורש חסידות, גזרו לקרשים, וכשהסירו מהאדמו"ר את חלוקו התנפלו החסידים וקרעוהו לגזרים וכמעט שלא באו לידי מהלומות בעד גזר חלוק. ההלויה היתה גדולה מאד, מכל גרי העיירה לא נשאר אפילו אחד שלא הלך אחר מטתו של מהר"ש וגם מהעיירות הקרובות הספיקו לבוא להלויה. את כותל ה"אהל" - כך נקרא מקום הקבורה של משפחת האדמו"ר - הרסו ואת מהר"ש קברו אצלו אביו בעל הצ"צ.

זקני החסידים התחילו לטכס עצה ע"ד הכסא. מהר"ש השאיר אחריו שלשה בנים ושתי בנות. הבכור, ר' זלמן אהרן, ירש מאביו את כל תכונותיו, היה חכם במילי דעלמא, בעל לשון מרוטה וידע להסביר את החסידות במלים ברורות, ואילו הבן השני ר' שלום בר (רש"ב) היה "עובד" גדול, התפלל בדביקות עד השעה השניה אחרי הצהרים. בראשונה שמו עיניהם בבכור, אולם הוא מיאן להתלבש באצטלא של אדמו"רות, והתנהג כל ימיו כאדם פשוט, תפלתו היתה פשוטה וקלה, הוא דחה את ההצעה למלא מקום אביו בשתי ידים ואחרי הסתלקות מהר"ש לא קבל פתקאות ולא נעתר לשום איש לכרך אותו כדרך האדמו"רים, ולכו החליטו זקני החסידים להכתיר את רש"ב בשם "רבי".

אוצרות נהשפים

לקט נדיר של סיפורים עלומים מתולדות חייו של כ"ק אדמו"ר המהר"ש נ"ע

החזיון המופלא של הרבנית חיה מושקא בעת ההריון של אדמו"ר המהר"ש • התחנונים של האדמו"ר מבעלו מהרבי בעודו נער צעיר לימים • הברכה בבית המטבחים ביום החתונה בין הסירים ואדי הבישולים • מעשיו של אדמו"ר המהר"ש כאשר הגיע לידיו ספר שפגע בכבודם של רבותינו נשיאינו • היסגולה שייעץ לאשה שהתלוננה בפניו על בעיות בשלום בית? • היחס הנכון למופיע בספרי חסידי פולין, האוויר המעופש של חוץ-לארץ, ההתערבות בין אדמו"ר המהר"ש והחסיד, ונסיון ההתנקשות בקרון הרכבת • אוצר עלום של סיפורים מרתקים לרגל יום ההילולא

איזה בטלנים אנשי החברא קדישא...

לידתו של אדמו"ר המהר"ש הייתה כרוכה בנס גלוי. הרבנית חיה מושקא רעייתו של אדמו"ר הצמח צדק כבר פסקה מללדת¹, אך למעלה מדרך הטבע הרתה. במהלך ימי ההריון, שקעה בחזיון מופלא ונפלה מתעלפת על הקרקע.

לאחר שהשיבו את נפשה, שוחח עמה אדמו"ר הצמח צדק והיא גוללה בפניו את אשר ראתה בחזיון. מששמע את הדברים, הרגיעה הרבי ואמר לה: "מדוע חרדת? הרי זהו שמואל הנביא שבא לבקש שהילד יקרא על

1 ראה מגדל עז עמ' ריב.

שמו...".

תשעה ירחי לידה חלפו, והגיעה שעת ברית המילה. כבר משעת בוקר מוקדמת הייתה הסעודה מוכנה, אך מסיבה שלא נודעה לנאספים - הברית התעכבה שעות ארוכות.

כבר שעתיים עברו אחר חצות היום, המוהל עומד על משמרתו, והקהל כולו ממתין לאדמו"ר הצמח צדק שיצא מחדרו הקדוש וישתתף בברית, אך הוא מתמהמה עד שהחמה לוחכת את ראשי האילנות.

רק משעברה השעה ארבע אחר הצהריים, יצא אדמו"ר הצמח צדק מחדרו הקדוש והורה להתחיל לערוך את הברית. ויהי לפלא.

תמיהה רבתית נוספה על האיחור השמימי, כאשר שמעו את אדמו"ר הצמח צדק חוזר ואומר לעצמו שוב ושוב: "איזה בטלנים החברא-קדישא של העיר פאלאצק!..."

בשעת הברית, נקרא שמו של הרך הנולד שמואל. אך הדבר לא הניח את דעת מקורבי בית-רבי. כאשר הגיע הגאון רבי נחמיה מדוברובנא לסעודת ברית (שכן הגיע באיחור, על אף העיכוב הגדול), שאל כיצד נקרא הילוד, ונענה כי שמואל שמו, ותמה לסיבת הדבר, שהרי לא נמצא בכל משפחת בית הרב אף אחד בשם זה עד עתה, ומשפנה בשאלתו לאדמו"ר הצמח צדק, נענה "כי מה' שאילתי"...

גם המהרי"ל בן הצמח צדק פנה ושאל לסיבת הדבר, והוסיף לשער שמואל נקרא אחיו הצעיר על שם שמואל הנביא, אך אביו ענה לו: "הנער נקרא על שם שואב מים מפאלאצק הקרוי בשם שמואל, וחכם עדיף מנביא"²...

והיו אדמו"רים אומניין...

פעם הגיע אדמו"ר המהר"ש בצעירותו לבקר בבית מדרשו ה'שר שלום' מבעלו שהי' סגי נהור, ובשעה שנכנס לבית הכנסת עזב ה'שר שלום' את מלוויו וגישש את דרכו עד שהגיע לרבי מהר"ש באומרו למלוויו "אני מריח כאן קדושה".

לאחר שכבר נתגלה ייחוסו ולאחר הכבוד שהעניק לו ה'שר שלום', כבר לא היה שייך להתחבא, והושיבו אותו בראש השולחן על יד האדמו"ר.

² יש לציין כי על אף דברי הצמח צדק כמענה לבנו, ובנוסף לשאר הפרטים המובאים בגוף הסיפור אודות הקשר בין לידת אדמו"ר המהר"ש לשמואל הנביא, הרי מסופר בפי חסידים שאדמו"ר המהר"ש התבטא קודם הסתלקותו "בן מאה שנה אנוכי היום", וביאר כי כוונתו לשנותיו ב'פספורט' יחד עם שנותיו של שמואל הנביא.

בשעת הסעודה ביקש ה'שר שלום' מאדמו"ר המהר"ש שייתן לו שיריים, אך אדמו"ר המהר"ש סירב לבקשתו. ה'שר שלום' שלא ויתר והיה להוט לקבל ממנו שיריים, הבטיח לו שבאם ימלא את בקשתו יגלה לו את סוד השיריים, והדבר הצליח לפעול על אדמו"ר המהר"ש שלקח תפוח מהשולחן, אכל מעט, ונתן לאדמו"ר את מה שנשאר. הבעלזער מילא את הבטחתו ובאותו מעמד אמר באוזניו את סוד ענין השיריים, כאלף מילים בשלוש דקות, והרבי מהר"ש מאוד נהנה.

שלשלת הזהב של נשיאי החסידות בין הסירים של בית המטבחים

נישואיו הראשונים של כ"ק אדמו"ר המהר"ש נ"ע לא עלו יפה, ועוד בתוך שבועת ימי המשתה חלתה הכלה, וכעבור שלושה חודשים שחל"ח.

במשך זמן ארוך סירב אדמו"ר הצמח צדק לשמוע שידוכים עבור בנו, אף שהוצעו שידוכים מיוחסים ובעלי ממון, וכך נמשך הדבר עד שהרבנית שיינא אשת כ"ק אדמו"ר האמצעי הציעה את נכדתה הרבנית רבקה, והבטיחה כנדוניה את כל חלקה בירושת בעלה כ"ק אדמו"ר האמצעי.

ביום החופה, ציוה ה'צמח צדק' את בנו אדמו"ר המהר"ש ללכת לבית המטבכיים, ולקבל את ברכת זקנתו, אך הרבנית רגזה על שמפריעים לה בעבודתה, ואמרה כי עוד היום גדול. אך ה'צמח צדק' ציווה לבנו לשוב ולהתעקש לקבל את הברכות כבר כעת.

וכך, באמצע בית המטבכיים כשהרבנית עסוקה וטרודה מעל לראשה בהכנות לסעודת החתונה, וסביבה מתרוצצות נשים רבות הסרות למוצא פיה, בתוך כל מהומה זו נעמדה הרבנית, רחצה את ידיה, הניחה אותן על ראשו של החתן וברכה אותו במעמד שני עדים שכל הכוחות שירשה מבעלה אדמו"ר האמצעי יחולו על ראשו.

מה עושים בספר לא ראוי?...

הרח"א ביחובסקי היה המנהל של כולל חב"ד בירושלים בתקופת אדמו"ר המהר"ש ואדמו"ר הרשב"ב, וחסיד קאפוסט נלהב. בין שאר פעולותיו, הוא הוציא לאור כמה וכמה ספרים וכתבי יד של רבותינו נשיאינו.

בין חסידי קאפוסט לחסידי ליובאוויטש נרשמו חיכוכים רבים על רקע חילוקי דעות שהיו בין נשיאי החסידות. ביניהם, נמנה מעשה ה"לקו"ת לג' פרשיות" במסגרתו זוייפו טפסי הספר כדי להעליל עלילות שונות על חסידי חב"ד. בנוסף על כך, הרח"א ביחובסקי עצמו לא שמר כראוי על כבודם של רבותינו נשיאינו, ובשל כך נמנעו חסידי חב"ד ליובאוויטש להשתמש בספרים שיצאו לאור עלידו.

בין הספרים שיצאו לאור בהוצאת הרח"א ביחובסקי, היה הספר "טעמי המצוות" להצמח צדק, שנדפס אז תחת השם "דרך מצוותיך" (וכך נתקבע שמו בדפוס לדורות). מכיוון שלא היה ניתן להשיג דרושי חסידות אלו במקום אחר, כשנתגלגל הספר לידיו של אדמו"ר המהר"ש הוא קרע את דף השער, והשתמש בו.

'סגולה' לשלום בית

אישה באה אל כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע ביחידות, וביקשה ממנו ברכה ל'שלום בית'. הרבי הציע לה שכל פעם שבעלה מגיע לבית, שתשתה כוס מים, ולא תבלע את המים למשך כמה דקות.

לא חלף זמן ארוך והשקט שב לשרור בבית האשה.

נודע, שלפני שקיבלה את עצתו של הרבי הרי בכל פעם שבעלה הגיע הביתה מייד התחילו וויכוחים ביניהם, ועל אף כל הנסיונות לא הצליחו להגיע לעמק השווה. ואילו כעת, בכל פעם שהוא נכנס הביתה היא מייד מזדרזת למלא את פיה מים, וכך גם כאשר בעלה רגז וצעק, לא יכלה לענות לדבריו, וממילא שכך כעסו, והם שבו לחיות בשלום אמיתי.

והוסיף על סיפור זה ר' מענדל פוטרפאס: אפשר לומר שזוהי הסיבה שכשנכנסים להתוועדות שותים מיד 'משקה' - בכך סותמים את טענותיה של הנפש הבהמית, וגם כאשר היא רוצה להתמרד ולענות, אין היא יכולה...

כיצד נהיה ר' חיים בער 'משכיל' בחסידות?

החסיד ר' זלמן זלאטאפאלסקי הי' מחסידיו הקרובים של אדמו"ר המהר"ש, ומעת לעת הוא היה נוהג לומר בפניו מאמרים ביחידות. בשנת תרל"ח אמר לפניו מאמר מיוחד, בו חזר על מאמר חז"ל ר"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי, וביאר, תפלה הלא צ"ל בחיות, וע"י שנותנים לעני קודם התפלה ומחיים אותו עי"ז ניתוסף חיות בתפלה הרבה מאד. כשחזר ר' זלמן לביתו שבקרמנצ'וג, חזר את המאמר לפני החסיד ר' חיים דובער וילנסקי, שאכן לקח את הדברים אליבא דנפשי' והחל להעמיד בכל יום על השולחן בבית הכנסת קנקנים של יי"ש ועוגות והחיה בכך את נפשם של העניים.

לימים, התבטא עליו אדמו"ר מהר"ש: סבורים אתם שההשכלה של ר' חיים בער הוא ממה שלמד את 'שערי אורה' או 'עטרת ראש'? לא! ההשכלה שלו הוא מהעוגות שנותן קודם התפלה...

אז מה אם 'כתוב' בספרי פולין...

באחת מנסיעותיו של אדמו"ר מהר"ש ממעיינות המרפא בקארלסבאד לליובאוויטש, עבר דרך קישינוב שם התקיימה חגיגת חנוכת הבית לאחד מהגברים מבין חסידיו חב"ד שהתגוררו בעיר. מששמע החסיד על דבר בואו המיוחל של הרבי, החליט להתעכב עם החגיגה על מנת לזכות שהרבי ישתתף בשמחתו הפרטית.

לקראת בואו של אדמו"ר מהר"ש, קישט הגביר את כל הרחוב וסידר לאורך הרחוב שולחנות מלאים בדברי מאכל משובחים ונגנים וכלי זמר, וכאשר הגיעה עגלתו של אדמו"ר מהר"ש, התקבצו רבים מבני העיר סביבו וחיכו למוצא פיו.

הגביר שאל את אדמו"ר המהר"ש מה עליו לעשות בטקס החגיגה, ואדמו"ר המהר"ש ענה לו שעליו לספור כמה פתחים יש בבית ובחצר ולאחר שיעברו שלושים יום, יקבע מזוזות בפתחי השערים, כפי הדין שנפסק בשולחן-ערוך. הגביר לא הסתפק בתשובה זו, ויחד עם אחד מזקני החסידים ניסה להפציר ברבי שיצווה לומר את מזמורי התהילים והמשניות כפי הסדר המופיע בספרים השונים.

"היכן כתוב שיש לומר מזמורים אלו"? - הקשה אדמו"ר המהר"ש,

"בסידור יעב"ץ, ובספרי החיד"א, ובספרי חסידי פולין" ... - נענה החסיד.

"אצלנו" - השיב אדמו"ר המהר"ש - "מקובל, ש'כתוב' זה רק מה שמופיע בגמרא, במדרש, בזוהר הק' ובעץ-חיים. יותר מזה אין זה 'עס שטייט' [=כתוב]..."

אדמו"ר המהר"ש חתם את דבריו, בירך ואמר 'לחיים', והמשיך בדרכו.

אווירא דארץ ישראל מחכים?

פעם נזדמנו אצל אאזמו"ר מהר"ש, כמה חסידים מאנ"ש המכובדים, ובתוכם היו גם כמה מבני ארץ-ישראל.

בתוך הדברים, נענה אחד מבני החבורה ואמר כי רואים ש"אווירא דארץ ישראל מחכים", והשיב לו אדמו"ר המהר"ש: "אין הדבר שאוויר דארץ ישראל מחכים כמו שאוויר דחוץ-לארץ משטה..."

יחידות אצל הדוד

חמיו של אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע רבי אברהם שניאורסון, בא לאביו המהר"ן מניעז'ין וביקש ממנו להתקבל אצלו ליחידות. אביו סירב ושלח אותו לאדמו"ר המהר"ש באומרו: "ליחידות תלך לדודך".

כשבא לפני אדמו"ר המהר"ש והביע את רצונו להיכנס ליחידות, אמר לו אדמו"ר המהר"ש שהוא אינו יכול היות ואתמול התפוצץ לו וריד והדבר מיסב לו כאבים נוראים, והמאמץ של היחידות עלול רק להקשות עליו עוד יותר (וכידוע שאדמו"ר המהר"ש היה כל חייו מעוטף בייסורים). מנגד, אדמו"ר המהר"ש הרגיע אותו שבע"ה למחרת הוא יוכל להיכנס, ואכן רבי אברהם חזר שוב למחרת ונכנס ליחידות, ואדמו"ר המהר"ש השיב לו על שאלותיו ולבטיו, ומאוחר יותר העיד שמאוד נהנה מעצתו של אדמו"ר

המהר"ש, והצליח בה.

על מה התערב אדמו"ר המהר"ש עם החסידים?

בחתונתו של הרמ"מ, בנו של אדמו"ר המהר"ש, הגיע ר' שמואל דב מבוריסוב לליובאוויטש להשתתף בשמחת החתונה, ובהגיעו, נחפז להתפלל מנחה. משראה זאת אדמו"ר המהר"ש, לא הייתה דעתו נוחה מכך, והוא פנה אל ר' שמואל דב והורה לו להביט היכן נפלה טעות בסידור שהוא מחזיק בידיו.

ר' שמואל דב נבהל, אימץ את ראייתו ניגש עם הסידור לצד החלון על מנת לחפש את הטעות, אך לא מצא אף טעות בעמודים שפתח הרבי בפניו, והוא נענה בבטחה שאין כל טעות בסידור.

"האם הינך מוכן להתערב על כך?"... שאל אותו הרבי,

"אני מוכן להביא עימי שלושה בקבוקי משקה לסעודת החתונה באם תימצא טעות בסידור" הזדרז ר' שמואל דב לענות.

אדמו"ר המהר"ש לקח מידו את הסידור, וכשחיוך פושט על פניו הק' הצביע על מספר העמוד הימני, והראה שהמספר אינו תואם לאות המופיעה מנגד בעמוד השמאלי...

כשכבר פנה ר' שמואל דב לצאת, עצר אדמו"ר המהר"ש בעדו, וייעץ לו לגשת אל המחותן שלו (מנישואי בתו דבורה לאה) הגביר ר' אברהם זלמן גינזבורג מויטבסק, והיות והוא אוהב להתנצח - ישמח להתערב על מציאת הטעות בסידור.

אדמו"ר המהר"ש הוסיף להציע, כי ר' שמואל דב יקבע שההתערבות תהיה על סך ארבעה-עשר בקבוקי י"ש, וכך הוא יוכל לא רק למלא את חובו ולהביא שלושה בקבוקים לסעודת החתונה, אלא עוד יישאר ברווח מכך...

נסיון התנקשות בקרון הרכבת

בעקבות פעולותיו המסועפות של אדמו"ר המהר"ש בעסקנות הכלל, צבר לו שונאים רבים ממנינים שונים, שביקשו את נפשו וחיפשו כיצד יוכלו להגות אותו ממסילתם.

לקראת אחת מנסיעותיו בשנת תר"מ, ביקש אדמו"ר המהר"ש מהגביר החסידי ר' ישעיה ברלין להצטרף אליו לנסיעה יחד עם עוד כמה אברכים, אך מסיבות שונות נמנע ר' ישעיה מלהצטרף בעצמו, ותחת זאת שלח חסיד אחר תחתיו.

בעת הנסיעה, הורה אדמו"ר המהר"ש לאותו חסיד שיקנה כרטיס במחלקה הראשונה וייסע יחד עמו מספר תחנות, וכשנכנסו לרכבת הורה לו להישאר יחד עמו באותו חדרון בו נסע. תוך כדי נסיעה, נכנס למחלקה אברך עם חלוק עליון ללא שביקש רשות, והתיישב בפנים חתומות מול אדמו"ר המהר"ש.

לפתע פנה אדמו"ר המהר"ש אל אותו אברך ואמר לו: "ליהודי לא צריך להיות 'הידיים ידי עשיו', תן לי מה שיש לך...".

האברך הוציא אקדח מכיסו, ונתן אותו בידיו של אדמו"ר המהר"ש שהשליך אותו דרך החלון, ולאחר מכן פנה לחסיד שליווה אותו ואמר לו שהוא יכול לרדת בתחנה הקרובה ולחזור לביתו.

(מקורות: הרשד"ב רייכמן משפיע בקהילת חב"ד קרית שמואל, הרז"פ נוטיק משפיע בישיבת תורת"ל ראשון לציון, מגדל עז, לשמע און, ספר התולדות אדמו"ר המהר"ש).

כשאר ההנהגות הנוספות והחדשות של כ"ק אדמו"ר שליט"א נשארה גם חלוקה או מסתורית

יומן מיוחד ומפורט בהמשכים מימי חודש תשרי ה'תשנ"ב
מימים: יום ה' י"א תשרי - יום א' י"ד תשרי.

מהמקוה - שטר א' של דולר לצדקה. המחנכים והמחנכות או ההורים ההולכים עם הילדים והילדות לא יקבלו - זה מיועד רק עבור הילדים והילדות, ומבקשים מכאן"א לפרסם זאת בכל האפשרות בכדי שיהיו 'וואָס מער קינדער' (ובנוגע לזה שהמבוגרים לא יקבלו התבטא כ"ק אדמו"ר שליט"א: 'אָן קונצן').

חיש מהר התפשטה השמועה בריבוי בתי אנ"ש וכמו"כ, והוא העיקר, מטעם המזכירות התקשרו לכל המוסדות להודיע אודות ההוראה.

בשעה 1:10 לערך נסע כ"ק אדמו"ר שליט"א למקוה. לפני שנכנס למכונית חילק מטבעות לצדקה לעומדים שם וביניהם

יום חמישי, י"א תשרי - "בשם השם"

כ"ק אדמו"ר שליט"א נכנס לתפילת שחרית בשעה 10:23 (!). ר' ברוך שלמה אליהו שי' קונין ניגן "לכתחילה אריבער" (וכן כל הקהל), וכשהגיע כ"ק אדמו"ר שליט"א לידו, הניף את ידו הק' לעברו.

בסיום התפילה יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א ועלה לחדרו הק'. כעבור כ-10 דקות, ירד הריל"ג ועלה על בימת ההתוועדות ובפיו הכרזה והודעה לכל אנ"ש והאורחים שיחיו:

"הרבי שליט"א ציוה להכריז, שיחלק לכאן"א מהילדים והילדות שיחיו לפני בר ובת מצוה טרם נסיעתו לאוהל - לאחר שיחזור

תעבורנה וילדי המוסדות יעברו, יעברו הילדים והילדות ותינוקות שבידי הוריהן שיחיו.

מהמקוה חזר כ"ק אדמו"ר שליט"א בשעה 2:05.

בשעה 2:12 יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א מחדרו הק' (כשלרגליו נעלי הבד שנוסע איתם לאוהל ולובשם ביוהכ"פ) ונעמד על השטיח הקטן (שעומד בפתח ג"ע התחתון, עליו עומד כ"ק אדמו"ר שליט"א בכל יום ראשון בעת חלוקת הדולרים) - ליד המעלית - באותו המקום שממנו מחלק דולרים לצדקה בימי ראשון.

כ"ק אדמו"ר שליט"א חילק לכאו"א מהילדים והילדות שטר א' של דולר לצדקה כשפניו הק'

לר' שלמה שי' קונין, הנוסע היום בחזרה למדינת רוסיה בקשר עם ההשתדלות להחזרת הספרים.

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו מטבע ואמר לו (בחיוך מיוחד): "זאָל זיין אין אַ אופן פון לכתחילה אַריבער". הנ"ל איחל שהנסיעה הזאת תהא האחרונה ושעוד לפני יו"ט יוחזרו הספרים, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א (בחיוך רחב מאוד): "וואָס דאַרפט איר אַריינגיין אין פרטים?" ואח"כ נכנס למכונית.

בינתיים התחילו להגיע ילדות המוסדות של "בית רבקה" עם האוטובוסים המיוחדים להם ואח"כ ילדי וילדות שאר המוסדות ג"כ.

הילדים והילדות של בתי הספר עמדו ראשונה בתור ולאחרי שהן

וכ"ק אדמו"ר שליט"א ברכה בחיוב: "אָ שנת הצלחה". לכו"כ שאמרו "ווי וואָנט משיח נאָו" השיב בקול ובהדגשה: "אמן".

היה זה מחזה מרגש לראות בחוץ ביום גשם איך שכ"ק אדמו"ר שליט"א עומד ומחלק דולרים לצדקה לילדים וילדות ובחוץ מגיעים אוטובוסים של ילדים וילדות שיחיו ללא הרף ויוצאים מהם בריצה מתוך שמחה גדולה ועל פניהם ניכרת התרגשות רבה, ומלבד זה עמדו בחוץ עגלות של תינוקות יחד עם הוריהם שיחיו.

כשאר ההנהגות הנוספות והחדשות של כ"ק אדמו"ר שליט"א, נשארה גם חלוקה זו ל"עוללים ויונקים" - "מסתורית", ועכ"פ בודאי בקרוב ממש יושבת כל "אויב ומתנקם".

בשעה 3:50 הסתיימה החלוקה. כ"ק אדמו"ר שליט"א נטל לעצמו 3 דולר, ודולר נוסף נפל על הרצפה ור' משה שי' איזאָגוויי הרימו ונתנו לכ"ק אדמו"ר שליט"א (סה"כ 4 דולר). אח"כ הסתובב כ"ק אדמו"ר שליט"א לשמאלו למקום שבכל יום ראשון נמצא השק של החפצים, והריב"ק סימן שאינו, וכ"ק אדמו"ר שליט"א נכנס לחדרו הק'.

לאחר מכן נודע שכ"ק אדמו"ר שליט"א ימשיך לחלק ליד המכונת

מאירות באופן מיוחד וקורנות באור עילאי. ע"פ הק' היתה ניכרת רצינות, אולם כשעברו הילדים והילדות הקטנטנים, וכעשר ילדים (עם הכתה והמורה שלהם) התגודדו אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א ביחד, היה נראה חיוך ושחוק על פניו הק'.

כרגיל לילדים וילדות כ"ק אדמו"ר שליט"א מחייך באופן מיוחד, ועאכו"כ ובפרטיות במיוחד בפעם זו שכ"ק אדמו"ר שליט"א חייך כל הזמן ופניו הק' זהרו כזוהר הרקיע.

אחר כמה דקות התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לברך את כאו"א מהילדים שיחיו: "אָ גוט יאָר" ולכמה ילדים אמר: "אָ זיס יאָר".

לפי החשבון עברו בלעה"ר כ-30 ילדים וילדות שיחיו במשך כל דקה.

בתחילה עברו כל ילדות "בית רבקה" תחינה, אח"כ עברו כמה הורים עם ילדיהם וילדותיהן, אח"כ עברו ילדי "אהלי תורה" שיחיו עם המלמדים שלהם (וכן בכל פעם שעבר א' המלמדים, בכמה פעמים הביט עליהם כ"ק אדמו"ר שליט"א תוך שחיוך קל עובר על פניו הק' ולא נתן להם דולר).

ילדה אחת אמרה לכ"ק אדמו"ר שליט"א שהיום הוא יום הולדתה,

שליט"א היה סדר מופתי; בתחילה סובבו כמה את הסטנדר ואח"כ סובבו כולם את המכוננית. החלוקה נמשכה כ-7-6 דקות וכ"ק אדמו"ר שליט"א היה במאור פנים (כמו בחלוקה שליד המעלית). כ"ק אדמו"ר שליט"א

עמד שעון על הסטנדר, כשפניו לעבר הכביש.

ב ת ח י ל ת
החלוקה חילק
כ"ק אדמו"ר שליט"א את השטרות שהיו בידו הק'. לאחת ההורים עם ילדות נתן מטבע של ניקל, ואחר כמה שניות הניח

את שאר המטבעות בכיס הסירטוק והמשיך לחלק ממה שהריל"ג הושיט (כרגיל בעת החלוקות של הדולרים לצדקה בכל פעם).

באמצע החלוקה נשבה רוח והכובע של כ"ק אדמו"ר שליט"א זז קצת, וכ"ק אדמו"ר שליט"א תפס את הקצה וסידרו (ומשכו על ראשו הק' הדוק יותר).

בסיום החלוקה שאל כ"ק אדמו"ר שליט"א: "שוין אַלע באַקומען?".

לפני נסיעתו לאוהל, מפני שישנם כאלו שעדיין לא קיבלו.

בשעה 4:03 יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א מחדרו הק'. לאחר שיצא מג"ע התחתון נתן לחתן מטבעות שהיו בידו הימנית (באותה יד היו גם

הדולרים שלקח לעצמו לפני כן, מקופלים ב א ו ר כ ם לארבע).

כ"ק אדמו"ר שליט"א נעמד ליד המכוננית שחנתה במקומה הרגיל ולשמאלה הועמד סטנדר ומשם חילק כ"ק אדמו"ר שליט"א לאלו שעדיין לא קיבלו.

בתחילה היה הסטנדר צמוד למכוננית והיה צ"ל שהילדים יקבלו את הדולר וייצאו מצד ימין דרך המדרגות למטה, אולם כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה שיזיזו את הסטנדר מימין לשמאל וסימן באצבעו הק' שהילדים המקבלים את הדולר ילכו הלאה ויסובבו את המכוננית משמאל לימין וייצאו החוצה.

הסדר שהנהיג כ"ק אדמו"ר

שליט"א "אמן" עם הילדים בהדגשה מיוחדת - כשמסתובב אליהם. כמו"כ בתפילת מעריב הביט כ"ק אדמו"ר שליט"א לעבר הש"ץ.

בסיום מעריב, בקדיש בתרא, הסתובב כ"ק אדמו"ר שליט"א לעבר הקהל וסימן באצבעו על ידו הק' לאות על חלוקת דולרים (דהיינו - פעם נוספת על זה שכבר הודיע לפני כן כשיצא מחדרו הק').

אחרי הכרזת הגבאי ירד כ"ק אדמו"ר שליט"א מהבימה וחילק לכאו"א ב' שטרות של דולר לצדקה.

כשעבר ר' שנ"ז שי' גורארי' שאל אותו כ"ק אדמו"ר שליט"א: "דער איידים איז נאָך דאָ?" והלה השיב בשלילה וכ"ק אדמו"ר שליט"א נתן עבורו ב' שטרות. כשעבר ר' שד"ב הלוי שי' וולפא הביט עליו כ"ק אדמו"ר שליט"א למשך זמן יותר מהרגיל במבט מיוחד. כשעבר העסקן ר' טוביה שי' פעלעס הביט כ"ק אדמו"ר שליט"א עליו כשמהנהן בראשו הק'. כשעבר הרב יהוסף שי' רלב"ג - רבה של קרית יובל חיך אליו כ"ק אדמו"ר שליט"א במיוחד. כשעבר ר' יהודה לייב שי' ראסקין, הביט אליו כ"ק אדמו"ר שליט"א באופן מיוחד. לא' שעבר והנהן בראשו - הנהן כ"ק אדמו"ר שליט"א את ראשו הק' בחזרה. לכו"כ שעברו וקיבלו

עמד שם תמים הנוסע לרוסיה וכ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו מטבעות לצדקה באומרו: "אַ גוטע שעה", ובשעה 4:10 נכנס למכונית לנסוע לאוהל.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הניף את ב' ידיו הק' לאות של שלום לעבר העומדים והעומדות שם, וכמו"כ לילד א' שהצביע לכ"ק אדמו"ר שליט"א בקראו: "רבי!" הצביע כ"ק אדמו"ר שליט"א אליו בחזרה במאור פנים.

בשעה 7:30 חזר כ"ק אדמו"ר שליט"א מהאוהל (שם שהה לזמן קצר מהרגיל), וכעבור כ-10 דקות נכנס לתפילות מנחה ומעריב. היום הגיעו אורחים רבים מכל קצויה תבל לקראת חג הסוכות, וממילא היה ביהכ"נ מלא מפה אל פה, כמובן וגם פשוט.

לפני שנכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א למעלית, הודיע ע"ד חלוקת דולרים לאחרי מעריב.

כשנכנס לביהכ"נ ניגנו "שישו ושמחו בשמחת הגאולה", וכ"ק אדמו"ר שליט"א עווד בידו הק' לאורך כל הדרך, ובעלותו על הבימה כשהסתובב הניף את ידו הק' בעוז.

בסיום תפילת מנחה, בעת הקדישים, אמר כ"ק אדמו"ר

מחוגי השעון הראו את השעה -
כמה דקות לאחרי השעה 9:00.

יום שישי, י"ב תשרי

תפילת שחרית התקיימה בשעה
10:00 כרגיל. בסיום התפילה
לא הכריזו על זמן תפילת מנחה,
וממילא נודע שכ"ק אדמו"ר
שליט"א נוסע לאוהל.

כ"ק אדמו"ר שליט"א נסע למקוה
בשעה 1:10 לערך, וטרם נסיעתו
נפנף בידו לשלום תוך סיבוב היד
כו"כ פעמים. כמו"כ חילק מטבעות
לצדקה לאלו שעמדו ליד המכונת
ולחברי המזכירות שיחיו. מהמקוה
חזר בשעה 2:00.

לאוהל נסע בשעה 2:40. לפני
הנסיעה שוב חילק מטבעות לצדקה
לאלו שעמדו ליד המכונת ולחברי
המזכירות שיחיו.

בשעה 6:45 לערך הגיעה מכונתו
של כ"ק אדמו"ר שליט"א בחפזון
רב - בזריזות מיוחדת, כשהנהג
הרחיק נוסע במהירות מופרזת
- אבל כמובן בזהירות (הדלקת
הנרות בשעה 6:40).

כ"ק אדמו"ר שליט"א יצא
מהמכונת בזריזות ונכנס לג"ע
התחתון.

בשעה 7:00 לערך נכנס כ"ק
אדמו"ר שליט"א לתפילת מנחה
בזאל הקטן למעלה. בסיום התפילה

רק שטר א' קרא להם כ"ק אדמו"ר
שליט"א ונתן להם שטר נוסף
בחיוך.

החלוקה ארכה למעלה מ-25
דקות ובסימו הכניס כ"ק אדמו"ר
שליט"א בסוף סידורו פעמיים
שני שטרות (סה"כ ארבע), אח"כ
חילק למזכירים ולעוד אחדים שלא
קיבלו, ויצא מביהכ"נ בשעה 8:25
כשמעודד בידו הק' את השירה
- ניגון ההקפות לרלוי"צ - לעבר
הצלם אלי שי' יונה ולכל הקהל.

כעבור כמה דקות נכנס ר' שלום
דובער שי' העכט (מסידיני) לקדש
הקדשים ונתן לכ"ק אדמו"ר
שליט"א אתרוג כרגיל בכל שנה.
הנ"ל שהה בקדש פנימה למעלה
מ-10 דקות.

אח"כ יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א
מחדרו הק' לג"ע התחתון, שם עמד
ר' מרדכי לייב שי' אָלטיין אשר
כרגיל מביא בכל שנה אתרוגים.

האתרוגים היו מונחים ע"ג
כיסויים מעל גבי השולחן הירוק
של חלוקת הדולרים בימי ראשון,
ואור של מנורה (של קידוש לבנה)
האיר במיוחד את האתרוגים.

כ"ק אדמו"ר שליט"א בדק את
האתרוגים כרגיל ואח"כ הכניסם
לחדרו הק' כשלפני כן מברך את
הנ"ל, כרגיל.

בחזרת הש"ץ (של שחרית), ניגנו ב"ממקומך" שב"קדושה" את הניגון "לכתחילה אריבער" כרגיל, וכשניגנו את התנועה הידועה, הורה כ"ק אדמו"ר שליט"א על הסטנדר (כשמסמן בידו תנועת סיבוב) שיחזרו על התנועה עוד ועוד, וניגנו 9 פעמים.

קריאת ההפטרה היתה בקול רם יותר מהרגיל, וע"כ הצליחו רבים לשמוע את ההפטרה על אף שזהו אמצע תשרי...

במוסף, כשניגנו ב"שים שלום" את הניגון הידוע ("וביום שמחתכם"), עודד כ"ק אדמו"ר שליט"א בחוזק רב על הסטנדר וחזרו על הניגון כארבע פעמים!

בסיום התפילה יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א מביהכ"נ כשמעודד בידו הק' את ניגון "לכתחילה אריבער".

להתוועדות נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א בשעה 1:35, ובכניסתו שרו "לכתחילה אריבער".

בידו של כ"ק אדמו"ר שליט"א היה (נוסף על הסידור, גם) ספר חדש של מאמרי כ"ק אדמו"ר מהר"ש: לקו"ת תורת שמואל - ספר המאמרים תרל"ה ח"ב, שזה עתה הובא מבית הכורך. באמצע הספר (בערך) בצבץ מחלק העליון של הספר "סימניה" - קטע עיתון

הכריזו על זמן קבלת שבת בשעה 7:30, וכ"ק אדמו"ר שליט"א נכנס לחדרו הק'.

ליל שבת קודש

מיום ליום גודל מספר האורחים העצום כ"י, ולקראת השבת היה הקהל גדול יותר מזה שבמים נוראים.

בשעה 7:45 נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א לביהכ"נ לקבלת שבת, כשמעודד בידו הק' את שירת "לכתחילה אריבער".

ב"לכה דודי" עודד כ"ק אדמו"ר שליט"א כרגיל, וכמה פעמים באמירת "לכה דודי" עודד ביתר חוזק. בסיום ה"לכה דודי" עודד בחוזק רב (בתנועות חזקות ומהירות) ולזמן ארוך ביותר, וחזרו על הניגון ארבע פעמים!

בסיום התפילה וההכרזות, בשעה 8:45, יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א מביהכ"נ כשמעודד בידו הק' את שירת "לכתחילה אריבער" (שהתחיל ר' זלמן שי' יפה), תוך שמאחל: "גוט שבת".

יום שבת קודש פרשת האזינו, י"ג תשרי - יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר מהר"ש

לתפילת שחרית נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א בשעה 10:00 כרגיל.

בשיחה היו כמה ענינים מיוחדים:
 כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל ע"ד
 הספקת צרכי החג לכל הנזקקים,
 ואח"כ המשיך לדבר אודות נסיעות
 מחוץ לעיר עם הב"ב לחג הסוכות,
 ולהביא איתם את הד' מינים
 וכמנהג חב"ד להוסיף בהדסים,
 ויש להוסיף עכ"פ ג' הדסים נוספים
 (!) ושישמחו אותם בשמחת בית
 השואבה עם ניגון שמח וריקוד של
 שמחה וכו'. כ"ק אדמו"ר שליט"א
 הסביר באריכות עד"ז שבאם
 שואלים אותך לשמחה מה זו עושה
 וכו', עונים לו: לא שמעת? הרי
 כתוב בעיתונים שמשיח כבר בא,
 ובא תומ"י ממש ומוציא את כ"א
 מאתנו מהגלות ומביא את כאו"א
 מאתנו לגאולה האמיתית והשלימה
 לאה"ק וכו'... וממילא משתפים
 אותו לריקוד.

אח"כ המשיך כ"ק אדמו"ר שליט"א
 לדבר אודות משיח, שנשיא דורנו
 הכריז ב"קול קורא" שתומ"י בא
 משיח "לאלתר לגאולה", ולאידך -
 הוציא כספים וציוה ושלח שלוחים
 וכו' לפתוח מוסדות ות"ת וישיבות
 חדשים וכו', והוציא ע"ז הוצאות
 רבות, ולוה כספים רבים, וגם
 למקומות כאלו שהשלוחים לא
 גיעו לשם עד ג' ימים וכו'.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הזכיר ע"ד
 האלבום החדש "ספר השלוחים

מה"אָלגעמיינער זשורנאַל" של
 שבוע זה, והוא - ה"לוח פּאַר דער
 וואָך".

כ"ק אדמו"ר שליט"א התיישב
 על מקומו, והניח את הסידור על
 השולחן לשמאלו כרגיל, ולשמאל
 הסידור הניח את הספר החדש
 הנ"ל (שהיה מונח מתחת לסידור)
 כשבולט קצת מהשולחן.

אחרי ברכת בופה"ג ניגנו (כרגיל)
 "זאָל שוין זיין די גאולה", וכ"ק
 אדמו"ר שליט"א עודד את השירה
 בידו הק' בחוזק רב מאוד. באמצע
 הניגון נתן חתיכת עוגה לילד הקטן
 ממשפחת שאַרף שי'.

אח"כ התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א
 בשיחה א' שארכה קרוב לשעה -
 מהשעה 1:48 עד 2:45.

בסוף השיחה הורה כ"ק אדמו"ר
 שליט"א ללמוד את המאמר של
 בעל ההילולא ד"ה "הצור תמים
 פעלו" משנת תרכ"ז (נדפס בסה"מ
 תרכ"ו).

אחרי שיחה זו ניגנו "לכתחילה
 אריבער", ובעת הניגון עודד כ"ק
 אדמו"ר שליט"א בידו הק' בחוזק
 רב שינגנו יותר מהר וכו'. בתנועה
 הידועה עודד כ"ק אדמו"ר שליט"א
 וחזרו עליה 11 פעמים.

אח"כ התחיל את שיחה ב', שארכה
 מהשעה 2:55 עד 3:15.

זו!) וכ"ק אדמו"ר שליט"א עודד בידו הק' בחזק רב.

אח"כ פתח בשיחה ג' שהיתה קצרה, ובה הזכיר ע"ד חלוקת המשקה, ובסיום השיחה התקיימה חלוקת המשקה.

הריל"ג העמיד על השולחן 10 בקבוקים. הפעם היתה החלוקה וכו' באופן מיוחד ושונה מהרגיל:

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן לכוס של זכוכית, והריל"ג העמידו לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א. כ"ק אדמו"ר שליט"א מזג קצת יין מכוסו לכוס הזכוכית, אח"כ פתח הריל"ג את הבקבוקים, וכ"ק אדמו"ר שליט"א מזג מכל בקבוק לתוך כוס הזכוכית. כשסיים, שפך מכוס הזכוכית (שהיתה מלאה ברובה) לכוסו עד שהיתה מלאה ברובה, ואח"כ נטל את כוסו ומזג לראשון העוברים לקבל משקה - ר' חיים שי' פאָרו באמרו: "לחיים ולברכה" ולקח את הבקבוק בידו הק' והניחו על השולחן לפניו.

אחרי שהנ"ל לקח את הבקבוק, סימן כ"ק אדמו"ר שליט"א באצבעו הק'. הנ"ל החזיר את הבקבוק לכ"ק אדמו"ר שליט"א, וכ"ק אדמו"ר שליט"א לקחו ולקח מכוסו ושפך קצת לתוך הבקבוק ונתנו לו בחזרה. אח"כ לקח את כוסו ומזג למקבל השני, ואח"כ לקח את

העולמי" באומרו שתבוא עליהם (על המתעסקים בהו"ל) ברכה, שעשו אלבום יפה מתמונות משפחות כל השלוחים שיחיו עם אותיות של זהב ושל כסף, וציורים של אלבנים טובות ומרגליות, ויפי זה מוסיף ב"אני נבראתי לשמש את קוני".

את השיחה סיים שנזכה תומ"י ממש לשמחת הגאולה, כולל גם שמחות פרטיות: חתונות, בריתות ופדיון הבן (ובנוגע לבת - קריאת השם), "און מ'גייט תיכף ומיד ממש צו ארץ הקודש און צום קודש הקדשים מתוך שמחה און מיט אַ ניגון של שמחה, און דוקא מיט אַ ניגון פון הקפות - " והתחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א בקול רם לנגן את ניגון ההקפות לאביו הרלו"צ ז"ל.

כ"ק אדמו"ר שליט"א עודד בחזק רב את הניגון. כשהגיעו לתנועה הידועה עודד בחמש פעמים הראשונות בידו הימנית בתנועות סיבוביות וחזקות מאוד, ואח"כ החל לפתע לעודד בשתי ידיו הק' ביחד בתנועות סיבוביות חזקות, וניגון עוד חמש פעמים!

אחר הניגון הביט כ"ק אדמו"ר שליט"א לעבר ר' י.כ. ואמר לו: "זאָגן דעם ניגון פון לכתחילה אַריבער", והלה החל מיד את הניגון (זו הפעם השלישית בהתוועדות

הבקבוק ונתנו לו.

ההקפות לאביו הרלו"צ ז"ל (בפעם השניה בהתוועדות זו) תוך שמעודד בידו הק'.

באמצע הגיע האיש שהיה צריך לקבל את הבקבוק הקטן וניגש לכ"ק אדמו"ר שליט"א. כ"ק אדמו"ר שליט"א נטל את הבקבוק, שפך שוב לכוסו, ומכוסו לבקבוק ומהבקבוק מוזג להנ"ל. הנ"ל אמר לכ"ק אדמו"ר שליט"א "לחיים", וכ"ק אדמו"ר שליט"א הנהן לו בראשו הק' כי היה באמצע אכילת המזונות. הריל"ג רימז להמשיך לנגן, והקהל המשיך לנגן.

אח"כ הזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות אמירת ברכה אחרונה.

ההתוועדות הסתיימה בשעה 3:40.

אחרי הברכה אחרונה נטל את ידיו הק' ו"פ לסירוגין מכוס הזכוכית המלאה מים (כרגיל) ונגבם, תוך שמהנהן בראשו הק' לאות תודה לר' דובער שי' יוניק (ומרחש בשפתיו "קרבת" למנחה). אח"כ נטל את הסידור וספר המאמרים הנ"ל ונעמד, הניח את הסידור על הסטנדר ולשמאלו הספר הנ"ל והתחיל מנחה.

ב"שים שלום" התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לעודד בידו הימנית על גבי הסה"מ שהיה שם, ומיד העלה אותו

מהבקבוק השלישי ואילך - לקח בכל פעם את הבקבוק ושפך שוב מהבקבוק לכוסו, ומכוסו קצת לבקבוק. אחרי 4 בקבוקים שפך מכוס הזכוכית עוד לכוסו, והמשיך כנ"ל.

לרוב המקבלים אמר: "לחיים" ולכמה: "ברכה והצלחה". בין העוברים היו ר' מנחם שי' גערליצקי (עבור סיומי הרמב"ם), ר' דוד שי' ראסקין (עבור הועידה העולמית של צעירי אגודת חב"ד) ועוד.

בבקבוק האחרון (שנתן לר' שמואל מ.מ. שי' בוטמאן), התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א למזוג לו ומיד פסק, התחיל לשפוך לכוסו ומיד פסק, התחיל למזוג לו שוב ומיד פסק, ושפך לכוסו ומכוסו לבקבוק ומהבקבוק להנ"ל. הנ"ל ביקש ברכה וכ"ק אדמו"ר שליט"א ענה: "אמן".

אח"כ הוציא הריל"ג עוד בקבוק קטן. כ"ק אדמו"ר שליט"א שפך מהבקבוק לכוסו, וסגר את הבקבוק כי האיש שהיה צריך לקבלו לא הגיע.

אח"כ (שלא כרגיל) ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א "לחיים" לכל הצדדים למשך כדקה, ואח"כ התחיל בטון גבוה מאוד את ניגון

הסידור על הסטנדר והגביה את ראשו הק' להסתכל על הלבנה, ואחרי שנראתה התחיל.

"שלום עליכם" אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: לימינו - לר' מאיר שי' האַרליג, ולשמאלו - לר' יהודה לייב שי' ביסטריצקי ולר' יהודה מיכאל שי' צירקינד.

באמצע "עלינו" סימן הריל"ג לאבלים (ל"ע) האחים ערענטריי שיחיו להתחיל קדיש, כך שבסוף הקדיש גמר כ"ק אדמו"ר שליט"א "עלינו" וסגר את הסידור, והתחיל לאחל לכולם: "אַ גוט וואָך, אַ גוט חודש". כ"ק אדמו"ר שליט"א לא נענע את הציצית אלא התחיל ללכת, והסתובב לשמאלו סיבוב שלם תוך שמאחל כנ"ל לכולם מסביבו ומשם פנה והלך ל-770 כשמעודד בידו הק' את הניגון שהתחילו, ומאחל לכל הצדדים כנ"ל, ונכנס בשעה 8:05.

בהמשך הערב התקיימה מסיבת סיום הלכות עדות והתחלת הלכות ממרים ברמב"ם, בשילוב התוועדות חסידים.

יום ראשון, י"ד תשרי - ערב חג הסוכות

לתפילת שחרית נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א בזמן הרגיל - בשעה 10:00. לפני התיבה התפלל ר' אהרן

לחלק העליון של הסטנדר, ועודד בידו הק' השמאלית - בב' ידיו הק' (כשהוא מוטה לצד) ובעיניים סגורות - את הניגון.

אחרי התפילה והכרזת הגבאי שמעריב יתפללו בשעה 7:30, צעקו קולם "ששש...". כ"ק אדמו"ר שליט"א הסתובב לריל"ג כשואל מאי האי, והריל"ג ניגש ושאלו כ"ק אדמו"ר שליט"א משהו והריל"ג ענה, ויצא כ"ק אדמו"ר שליט"א מביהכ"נ בשעה 4:00 כשמעודד בידו הק' את השירה.

מוצאי שבת קודש

בשעה 7:40 נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א לתפילת מעריב שהתקיימה בביהכ"נ הגדול (מפני הקהל הענק בלעה"ר).

אחרי התפילה עלה כ"ק אדמו"ר שליט"א לחדרו הק', ואחר כשתי דקות יצא לקידוש לבנה.

הסטנדר של כ"ק אדמו"ר שליט"א עמד באמצע המדרכה שמעבר לכביש השירות מול החניה, והיה מוקף בספסלים כך שהיה לכ"ק אדמו"ר שליט"א הרבה מקום, ומכל הצדדים הצטופפו מאות אנ"ש והתמימים ואורחים שיחיו, כדי לזכות לראות את כ"ק אדמו"ר שליט"א בעת מחזה קודש זה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הניח את

בינתיים נוצרה מהומה וקצת בלבול בנוגע לאמירת השיחה הלילה, והתפשטה שמועה שאולי ישנו את מקום אמירת השיחה, אך עדיין לא היה ידוע דבר ברור על כך.

בחוץ התארגנו שלשה תורים: תור הראשון ב"שביל" המדרגות ליד הפתח הראשי - שם עמדו אלו שמחכים לקבל את הד"מ, תור נוסף בביהכ"נ למטה ליד הפתח שנכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א לתפילה - שם חיכו האנשים לחלוקת הדולרים, ותור שלישי למעלה בחצר סוכת 770 - שם חיכו הנשים לחלוקת הדולרים.

בשעה 11:35 יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א מחדרו הק' לג"ע התחתון, ללא גארטעל, והתחיל הסדר של בחירת ובדיקת הלולבים [כידוע שבכל שנה בערב החג נכנסים כו"כ עם חבילות לולבים וכ"ק אדמו"ר שליט"א בודקם ובוחר מהם לעצמו וכן עבור נציגי כל המדינות שמחלק להם אח"כ].

כ"ק אדמו"ר שליט"א החל לבדוק את הלולבים אחד אחד מול המנורה, ובעיקר הביט על הקצה העליון (ה"שפיץ"). כ"ק אדמו"ר שליט"א הניח חלק מהלולבים לימינו וחלק לשמאלו (כנראה שאלו שבצד ימין היו המובחרים יותר). כשסיים

שיינבערגער במהירות, כך שב- 10:40 כבר נגמרה התפילה וכ"ק אדמו"ר שליט"א יצא כשמעודד את השירה, לאחרי ההכרזה שמנחה יתפללו כשהיו מוכנים - כמו בכל יום ראשון.

מיד אחרי התפילה מיהרו התמימים לתפוס מקומות לשיחה שנועדה להתקיים הלילה אחרי תפילת מעריב, כדי לשמוע היטב את שיחת הקודש מפה קדשו של כ"ק אדמו"ר שליט"א.

כבר משעות הבוקר הגיעה חברה מיוחדת לתיקון גג הסוכה של כ"ק אדמו"ר שליט"א, כידוע שכבר שנה שעברה בנו עבור כ"ק אדמו"ר שליט"א סוכה חדשה בחדר שליד ג"ע התחתון, ומעליו נמצא גג שאפשר לפתוח ולסגור אותו ע"י כבלים (או בימות החול - ע"י חשמל), ועמלו כדי לתקנו שיהיה מוכן ליו"ט, וכן ניקו וסידרו את הסוכה עבור כ"ק אדמו"ר שליט"א.

לאחרי זמן קצר נודע מהמזכירות שבתחילה תתקיים חלוקת הד' מינים לנציגי כל המדינות, ואח"כ תתקיים חלוקת הדולרים הרגילה של יום ראשון. כמו"כ נודע שהכינוס לילדי צבאות ה' יתקיים ביום חמישי, ושחלוקת הלעקאָח תתקיים ביום חמישי בלילה - ב' דחול המועד סוכות.

נכנס מהפרוזדור השד"ר ר' בנימין אליהו שי' גאָראָדעצקי על כסא גלגלים, וכ"ק אדמו"ר שליט"א ראה אותו וחיך. בנו של הנ"ל ר' שלום דובער שי' לקח עבור אביו את הד"מ, וכ"ק אדמו"ר שליט"א העירו לא לשכוח לקחת גם עבור עצמו ויותר מ-3 באומרו: "הדסים מער ווי דריי", והלה לקח עוד 3 הדסים מהרגיל לכ"א. בזמן זה התקדם כ"ק אדמו"ר שליט"א ועמד כשידו השמאלית מונחת קצת על השולחן.

כשגמר, בירכו כ"ק אדמו"ר שליט"א במאור פנים ובחיוך: "ממשיך זיין אַלע המשכות על כל השנה כולה, זאָל זיין אַ הצלחה/דיקע יאָר בכל הפרטים", ויצאו.

הרבא"ג לקח פעמיים ד' מינים, פ"א עבור עצמו ופ"א עבור הקבוצה מפאָריז.

אח"כ נכנסו נציגי המדינות. כ"א נכנס מפתח הפרוזדור והלך לימין השולחנות ולקח את הד"מ וסובב את השולחנות ועבר בפני כ"ק אדמו"ר שליט"א לברכה, ויצא מהפתח הנ"ל.

נכנסו נציגי אה"ק. כ"ק אדמו"ר שליט"א הבחין בצלם ר' לוי'צ שי' פריידין ואמר לו: "איר קריגט דאָך אַלעמאָל אַ הדס", והתקדם לעבר השולחן השני ובחר שלושה הדסים ונתן לו. הלה עמד מעבר לשולחנות

לבחור ספר כמה לולבים טובים נבחרו (היו 24) והורה למזכיר הריל"ג להכניס ארבעה מהם לתוך חדרו הק': "פאָר מיר".

אח"כ הגישו לכ"ק אדמו"ר שליט"א (כבכל שנה) שקיות של הדסים, והריל"ג הכניסם, יחד עם הלולבים, לחדרו הק'.

בסיום ראה כ"ק אדמו"ר שליט"א שהכל נגמר והסתובב לשמאלו ואמר לאלו שהגישו את הלולבים וכו': "אַ גרויסן ישר כח און אַ פריילעכען יום טוב", כשחיוך קל על פניו הק'. כ"ק אדמו"ר שליט"א נכנס לחדרו הק' קרוב לשעה 12:00. לבינתיים, סידר הריל"ג את הד' מינים בג"ע התחתון.

בשעה 12:05 יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א ועמד ליד פתח חדרו הק' קרוב למזוזה (כשהדלת מאחוריו חצי פתוחה), והורה לריל"ג להכריז שבשנה זו יקבל כ"א עוד שלשה הדסים (בהתאם למדובר בשיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א אתמול - ש"ק פרשת האזינו), והנ"ל הכריז שכ"א יקח ששה הדסים.

[כרגיל נכנס נציג א' מכל מדינה ומקבל ד' מינים מכ"ק אדמו"ר שליט"א, וכמו"כ מקבלים חברי המזכירות שיחיו הדסים וכן כמה מהמשב"קים ומקורבי בית הרב מקבלים הדסים].

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "גענומען פֿאַר זיך?" והלה לקח הדס וכ"ק אדמו"ר שליט"א בירכו כנ"ל.

לנציגי העיר לונדון - לר' נחמן שי' סודאק אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "ממשיך זיין אַלע המשכות פֿאַר גאַנץ ענגלאַנד". לר' י.מ. שי' הערץ אמר: "ממשיך זיין אַלע המשכות על כל השנה כולה, פֿאַר די ישיבה במיוחד". הַנ"ל לא שמע והתקרב לכ"ק אדמו"ר שליט"א, וכ"ק אדמו"ר שליט"א חזר שוב בקול: "פֿאַר די ישיבה במיוחד".

לנציגי העיר מנשסתר - ר' זלמן שי' יפה אמר: "ממשיך זיין אַלע המשכות פֿאַר גאַנץ מנשסתר", והוסיף באנגלית בחיוד: "יו ליוו זער" (= אתה חי שם)!

לר' עקיבא שי' כהן אמר: "ממשיך זיין אַלע המשכות על כל השנה כולה".

באמצע הורה כ"ק אדמו"ר שליט"א שכל תושבי כפר חב"ד יעברו, אולם נכחו רק שלושה מהועד הגשמי ושלושה מהועד הרוחני.

עוד עברו: נציגי רבני חב"ד בצרפת - הרב הלל שי' פעוונזנער, המזכיר ר' ניסן שי' מינדל, נציגי רוסיא - ר' מ.מ. שי' פוטערפֿאַס, נציגי ועד רבני חב"ד באה"ק - הרב דוד שי'

ואמר "אַ דאַנק". כ"ק אדמו"ר שליט"א המשיך בחיוד: "ממשיך זיין אַלע המשכות על כל השנה כולה". הַנ"ל השיב ס'שמעקט גוט פֿאַר בשמים, וכ"ק אדמו"ר שליט"א חייך והניד בראשו.

אח"כ פנה כ"ק אדמו"ר שליט"א והצביע לשמאלו, שם עמד המזכיר הרחיק שי'. הלה התקרב וכ"ק אדמו"ר שליט"א לקח ג' הדסים, ונתנם לו בברכה: "ממשיך זיין אַלע המשכות על כל השנה כולה". אח"כ הגיע הריל"ג מימינו וכ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו גם שלושה הדסים, והרשמ"ס והריב"ק שיחיו ניגשו וכ"ק אדמו"ר שליט"א נתן להם כ"א ג' הדסים בברכה הַנ"ל.

אח"כ חזר כ"ק אדמו"ר שליט"א לאחוריו לפתח החדר והמשיכו הנציגים לקחת את הד' מינים. בסה"כ היו 21 שקיבלו ד"מ.

הרחמ"א שי' חדקוב עבר לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א ולפני נכדו י.י. שי'. כ"ק אדמו"ר שליט"א שאל את הנכד: "גענומען פֿאַר זיך?". הלה התבלבל וכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר לו: "נעם איין הדס". הלה לקח הדס וכ"ק אדמו"ר שליט"א בירכו: "ממשיך זיין אַלע המשכות על כל השנה כולה".

אחרי הרחמ"א שי' חדקוב עבר בנו ר' שלום ישראל שי'. גם אותו שאל

אתרוג נוסף - חמישי, והריל"ג לקחם והכניסם לחדרו הק') והוסיף: "פָּאָרן יעדערער געזונטערהייט, בזמנו ובמקומו, און הערן פון אַיך בשורות טובות ביזן פּאָרן און נאָכן פּאָרן, ועוד ועיקר - הלוך והוסיף ואור ושמחה", והוסיף: "נאָכאַמאָל, ממשיך זיין אַלע המשכות".

כולם יצאו וכ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בידו הימנית לאלו שנשאר (הצלמים וכו') שייצאו. בינתיים נתן לר' מאיר ש' האַרליג, לר' חיים ברוך ש' האַלבערשטאַם ולר' שד"ב ש' גאַנזבורג שלושה הדסים לכ"א (בתחילה נתן לרמ"ה שני הדסים, ואחרי שנתן לרחב"ה נתן הדס נוסף לרמ"ה, ולרשב"ג נתן שלשה ואח"כ עוד שלשה נוספים) ובירכם, ויצאו כולם.

לבסוף אמר ר' לוי"צ ש' פריידין לכ"ק אדמו"ר שליט"א: "דער רבי זאָל האָבן נחת פון אַלע חסידים" וכ"ק אדמו"ר שליט"א ענה בחיוך: "אמן".

כשכולם יצאו, נכנס לחדרו הק' ואחריו הריל"ג. אחר כמה דקות יצא הריל"ג וחיפש את ר' דוד ש' ראַסקין, והלה נכנס, וכ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו שני לולבים ושתי חבילות של כ-40 הדסים ו-4 ערבות והורה לו לעשות: "צוויי מאָל ח", דרייסיק זעקס אויף יעדן

חנזין, הרב יוחנן ש' גורארי' והרב יצחק יהודה ש' ירוסלבסקי ונציג צפת - ר' יוסף יצחק ש' חיטריק.

כשעברו נציגי מרוקו - לר' שלמה מטוסוב אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "ממשיך זיין אַלע המשכות פּאָר דער גאַנצע מדינה". לר' יהודה לייב ש' ראַסקין אמר: "ממשיך זיין אַלע המשכות פּאָר דער גאַנצער מדינה און פּאָר טוניס". לר' שלום ש' אידלמאַן אמר: "ממשיך זיין אַלע המשכות פּאָר דער גאַנצער מדינה".

בסיום ניגשו אנשי כפר חב"ד שיחיו ומסרו לכ"ק אדמו"ר שליט"א את האתרוגים שהביאו (היו ארבעה, והניחו אותם על השולחן בתוך קופסאות). כ"ק אדמו"ר שליט"א התקרב, הביט על הרמקול ובשעה 12:25 פתח באמירת ברכה שנמשכה 6 דקות. את הברכה אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א כשעומד ופניו לדרום וב' ידיו נשענות על השולחן ועיניו עצומות, ור' יונתן ש' האַקנער אחז את הרמקול ליד פה קדשו - כך שאלו שעמדו בחוץ היו יכולים לשמוע וכן בשידור ע"י הטלפון. תוכן הדברים היה - להמשיך את השמחה (שמתחילה - כבר עכשיו) על כל השנה כולה.

אחרי שסיים את הברכה פתח כ"ק אדמו"ר שליט"א את עיניו הק' והביט על האנשים (בינתיים הוגש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א ללכת ישר מבימתו עד לבימת ההתוועדות מבלי לרדת ולעלות על מדרגות. כמו"כ סודרו הספסלים בביהכ"נ כמו להתוועדות.

כשסיים ר' דוד שי' ראסקין לסדר את הלולבים (בשעה 1:30) נכנס הלה לחדרו הק' ומסרם, וכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר לו ישר כח ובירכו.

כעבור 5 דקות, בשעה 1:40, יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א לחלוקת הדולרים הרגילה של יום ראשון, והחלוקה נמשכה עד השעה 2:35. כ"ק אדמו"ר שליט"א איחל לכאו"א מהעוברים שיחיו: "מועדים לשמחה".

לר' דוד שי' ראסקין נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א דולר נוסף באומרו: "פֶּאָר צעיירי אגודת חב"ד", ואח"כ קרא לו כ"ק אדמו"ר שליט"א בחזרה ונתן לו דולר שלישי באומרו: "פֶּאָר די ועידה" [של צא"ח ביום א' דחוהמ"ס].

לעסקן ר' טוביה שי' פעלעס נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א דולר נוסף באומרו: "פֶּאָר ד'בר מלכות".

בסיום החלוקה נכנס הריל"ג לכ"ק אדמו"ר שליט"א ואחרי כמה דקות יצא והודיע שיתפללו מנחה בשעה 3:30.

לולב, און פון די איבעריקע הדסים, נעמען פֶּאָר זיך וויפל דו דאַרפסט און די איבעריקע צוריק בריינגען".

ר' דוד שי' ראסקין יצא מחדרו הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א בשעה 12:40 ויצא דרך הפתח הראשי של 770 לתוך סוכת החצר של 770, ובסוף הסוכה העמידו שולחן, שם סידר את הלולבים בעזרת התמימים א.י.ז. וד.ל.ח.

הריל"ג נכנס לכ"ק אדמו"ר שליט"א וכעבור כמה דקות יצא מחדרו הק' ובפיו בשורה משמחת, והוא - אשר השיחה הק' הלילה תיאמר ממקום ההתוועדות באמצע ביהכ"נ. בשורה זו התקבלה בשמחה גדולה אצל כל התמימים ואנ"ש, מפני שדבר זה מאפשר להרבה יותר אנשים לראות ולשמוע את כ"ק אדמו"ר שליט"א בעת השיחה. מיד התפשטה ההודעה (ואח"כ בכתב שהודפס ונתלה על הקירות) בשם "ועד המסדר" שכל המקומות יהיו כמו המקומות בעת ההתוועדויות. [בשלב זה עדיין היה ספק באם כ"ק אדמו"ר שליט"א יישב בשעת השיחה כמו בעת ההתוועדות או שיעמוד].

מיד החלו אנשי "ועד המסדר" לבנות גשר מיוחד מקורות עץ רחבים לאורך הקיר הדרומי (ע"ג הספסלים), בכדי לאפשר

שתלוי על הקיר המערבי המודיע על "סיום הרמב"ם העולמי" (באותיות גדולות וצבעוניות) ומתחת לזה: "כ"ח תשרי תהא שנת נפלאות בכל" ומתחת לזה: "1:00 אחה"צ, מרכז יעבץ" [מקום הסיום במנהטן]. כ"ק אדמו"ר שליט"א הלך מאוד באיטיות ונעצר לגמרי (!) כשקורא את המודעה, ושביעות רצון נראתה על פניו הק', ויצא.

בשעה 3:35 נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א לביהכ"נ כשמעודד בידו הק' את שירת ניגון ההקפות לרלוי"צ ז"ל.

בסוף התפילה הכריזו שתפילת מעריב תתקיים בשעה 7:30, וכ"ק אדמו"ר שליט"א יצא כשמעודד בידו הק' את השירה. כשהגיע קרוב לסוף ביהכ"נ הבחין בשלט גדול

"ואנחנו נפרש איך ש"משתלים" לנו!"

"גילוי שמו של משיח" בעולם - תקופות, סיבות, והתייחסויות
מלך המשיח עצמו
מאת: הרב שניאור זלמן ליבעראוו

"ניפוץ הראש הגלותי"

בשנת תש"נ כאשר הנושא של משיח התחיל לעלות על סדר היום בצורה חזקה וגלויה, יצא לי להיכנס בערב תשעה באב לחנות ספרים על מנת... לקנות קינות. המוכר שעמד מולי הי' יהודי חרדי, חשבתי לעצמי שאולי זאת הזדמנות טובה לומר לו משהו על משיח, כך בעודי חושב אני אומר לו בחיוך: נו, אני מקווה שמשיח יבוא עוד לפני תשעה באב ואני אקבל החזר על הקינות...

עמדתי לצאת את החנות כשלפתע המוכר מרים עלי את קולו: השתגעתם? יהודים מחכים למשיח כבר 1900 שנה ואתם רוצים להגיד שבשנות התשעים הוא יבוא?...

כך מדבר יהודי שהאמונה אצלו היא בבחינת מקיף. הוא בעצמו לא שם לב שהוא אומר כל יום שלש פעמים "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח, כי לישועתך קיוונו כל היום"; הוא יכול לומר את זה - אבל לחשוב ברצינות שמשיח יכול לבוא ממש היום הוא לא מסוגל.

אנו גם רואים דבר פלא: משום מה ישנו טבע מוזר לאנשים שתמיד כאשר

מדברים על ביאת משיח הם מסכימים לשמוע ולהאמין שהוא יבוא - אבל בעוד עשר שנים או קצת יותר... אך שהוא יבוא עכשיו ממש אינם מוכנים לקבל בשום אופן. הרעיון שמשיח יכול לבוא בכל רגע כפשוטו ממש מאוד "לא מתקבל" אצל סתם אנשים. זה המצב של חושך הגלות.

כשהרבי מלך המשיח שליט"א הגיע עם הבשורה שמשיח מגיע, הוא שבר את כל המוסכמות הללו המאפיינות את הראש הגלותי. הרבי התחיל לדבר על הגאולה כמציאות עכשווית וקרא לכולם להאמין במשיח דווקא עכשיו, לא עוד יום, גם לא עוד יומיים, אלא עכשיו ממש.

זאת הסיבה שהעיסוק בנושא זהותו של משיח, או כפי שהרבי מגדיר את זה "גילוי שמו של משיח" - התחיל דווקא אצל חסידי חב"ד ודווקא בדור האחרון ובו גופא בשנים האחרונות:

כל אדם נורמלי המצליח להגיע להכרה מוחשית שמשיח בא תיכף ומיד, מתחיל באופן טבעי לחפש אחר מנהיג הולם שיהי' המלך המשיח, בידעו שמשיח צדקנו אינו מלאך מן השמים או רוח אלוקים, אלא אדם נשמה בגוף, שנמצא בעולם הזה הגשמי.

גם אותם אנשים גלותיים המאמינים שמשיח יכול לבוא רק עוד עשר שנים, רח"ל היל"ת, יודעים בבירור שבבוא הזמן, כאשר הוא כן יגיע - יהי' המשיח אדם בעולם הזה הגשמי שיצטרפו לזהותו כמשיח. זו עובדה הגיונית שאם משיח הוא אדם שחי אתנו בוודאי שנוכל לזהות אותו.

"היו כאלה שהוסיפו..."

זאת הסיבה שהעיסוק בנושא של "זהותו של משיח" הי' בעם ישראל בכל הדורות, וכדברי ה"שדי חמד" הידועים המובאים כמה פעמים בשחיות, שבכל דור שיערו מי הוא המשיח. אלא שבדורות הקודמים לא הייתה שימת דגש מיוחדת על נושא זה; היו כאלה שידעו להצביע על יהודי מסויים כמשיח בדורם ואף דיברו על זה, אך הם היו יחידי סגולה ועיסוקם בנושא הי' רק בעיתים מיוחדים ולא תמיד.

אבל בדורנו החל מהכרזתו של הרבי הריי"צ "לאלתר לגאולה", ככל

כשהרבי מלך
המשיח שליט"א
הגיע עם הבשורה
שמשיח מגיע,
הוא שבר את כל
המוסכמות הללו
המאפיינות את
הראש הגלותי.

שמתקרבים יותר ויותר לזמן הגאולה - העיסוק בנושא זהותו של משיח הופך להיות דבר טבעי יותר ופשוט יותר, זאת משום שהעיסוק בנושא זה הוא תוצאה טבעית של הציפייה המוחשית לביאת משיח.

- וכפי שהרבי סיפר בשיחת שבת פרשת נשא תש"כ, שכאשר יצא הקול קורא של אדמו"ר הריי"צ "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", היו כאלו שהוסיפו ופירסמו "אז דער איז דער" [= "שהוא הוא"].

- אגב, הרבי לא מספר מי היו "אותם אלו" שפירסמו זאת, אבל אנחנו יודעים שבכלל הייתה קבוצה שעסקה אז בפירסום ה"קול קורא" ובניהם בלטו במיוחד... הרבי שליט"א ור' אברהם פריז. הם אלו שהשתדלו לפרסם "אז דער איז דער"

כל אדם נורמלי
המצליח להגיע
להכרה מוחשית
שמשיח בא תיכף
ומיד, מתחיל באופן
טבעי לחפש אחר
מנהיג הולם שיהי'
המלך המשיח

והרבי ממשיך לספר, שבשעתו הגיע יהודי אל אחד ה"גוטע אידן", והתלונן על כך שמפרסמים דברים כאלה. אותו גוטער אידן ענה לו דבר מאוד פשוט: גם אני וגם אתה אומרים בכל יום "אני מאמין באמונה שלימה

בכל יום שיבוא", אם כן חייב להיות משהו שיהי' משיח, ואנחנו הרי יודעים שזה לא אני ולא אתה - מה כל-כך איכפת לך שזה הוא!

וכמובן, עיקר ה"אויפטו" בסיפור הזה הוא - שהרבי שליט"א בעצמו סיפרו!

כלומר: העיסוק והלהט בנושא הזה הוא תוצאה טבעית של הציפייה למשיח. ולכן, ככל שמתקרבים יותר לעידן הגאולה ולימות המשיח, כך גם הרבי דיבר בסגנון ברור יותר על משיח, וממילא אצל חסידים גברה הציפייה בהתאם לדברים הברורים של הרבי, וממילא גם החלו לעסוק ב(פירסום) זהותו של משיח יותר ויותר. זה איפוא ההסבר הפשוט וההגיוני ביותר - בעהב"ת'יש הסבר - לכך שדווקא בשנים האחרונות הנושא הזה עלה לכותרות והתחיל להתפרסם בצורה גלויה.

"רק זאת ראו עינינו"

ברם, כפי ששמע מהשיחות של הרבי, מלבד שזוהי תוצאה טבעית של

הציפייה למשיח - יש בגילוי שמו של משיח עניין חשוב ועקרוני ביותר הנוגע לכל המהלך של ביאת משיח. הדברים נאמרו באופן ברור בברכת ערב ראש השנה תשנ"ב (מוגה), לאחר שביאר שם שהצמח-צדק כולל בתוכו את כל הנשיאים, כפי שהדבר מתבטא בתורתו הכוללת את כל הנשיאים שלפניו ושל אחריו, אמר הרבי:

"מזה מובן שביום ההולדת של הצמח צדק (בערב ראש השנה) שאז הרי מזלו גובר - אזי גובר העניין דשמו של משיח, שבעל יום ההולדת עושה כל התלוי בו - ובמילא ודאי שזה פועל פעולתו - שיהי' הגילוי דשמו של משיח, ויתירה מזו - הגילוי דמשיח עצמו (כפי שהוא למעלה משמו)".

וכפי שכולם נוכחו לראות איך שבתקופה זו, וביתר שאת בהמשכה בשנים תשנ"ג-ד, עשה ה'צמח צדק' של דורנו את כל התלוי בו שיהי' לא רק "גילוי שמו של משיח" אלא יתירה מזו "הגילוי דמשיח עצמו". הדבר התבטא בין השאר בענין של "את חוליינו הוא נשא", כאשר בגשמיות כל הגילויים שהורגלנו אליהם עד כ"ז אד"ר תשנ"ב פסקו, הפסיק הסדר של כוס של ברכה, לעקאת, חלוקת דולרים (מלבד פעם אחת ובאופן שונה), ובכלל כל ההנהגה לעיני בשר הייתה שונה לגמרי. רק דבר אחד כולם ראו - איך שמלך המשיח, למרות כל הקשיים בגשמיות, מקפיד על יציאה מתמדת, כמעט לכל תפילה, ועידוד שירת ה"יחי", וזאת על אף כל הייסורים הנוראים שעוברים עליו. הרבי התעקש לצאת לתפילות ולעודד בכל כוחותיו שוב ושוב את שירת ה"יחי".

משם ראייה!

אלא שאחרי כל זה ישנם הטוענים, שעד כמה שמוכרח הענין, הרי בפועל פירסום זה גורם להרחיק יהודים מתורת החסידות.

ראשית חשוב מאוד שנדע קצת היסטוריה: בשנים כתיקונם לא הי' אף אחד שחשב שהנושא הזה יכול לרחק יהודים מתורת החסידות.

הראשון שגילה שפירסום זהותו של משיח יכול לגרום ליהודים להתרחק מחסידות - הי' הרבי בעצמו בהתוועדות שבת בראשית תשמ"ה. הרבי

הרבי לא מספר
מי היו "אותם אלו"
שפירסמו זאת,
אבל אנחנו יודעים
שבכלל הייתה
קבוצה שעסקה אז
בפירסום ה"קול
קורא" ובניהם בלטו
במיוחד... הרבי
שליט"א ור' אברהם
פריז

דיבר אז שיחה חריפה ביותר נגד אלו שפירסמו בתקופה ההיא את זהותו של משיח, והתבטא שזה מרחיק יהודים מתורת החסידות, וזו מלחמה בי ובבעש"ט מייסד תורת החסידות וכו' וכו'.

אחרי מילים כל כך חריפות אף אחד לא חלם שיבוא יום והרבי יתיר את הפירסום. אבל מסתבר שלרבי היו תוכניות אחרות, וכבר שנה לאחר זה בשנת תשמ"ו הרבי דיבר בשמחת-תורה שיחה ארוכה על כך שנשיא הדור הוא משיח שבדור כפשוטו. הענין הזה החל לאט לאט לפרוץ |מלמעלה למטה", עד שבשנים הכי אחרונות ראינו שהרבי בעצמו משקיע את כל כוחותיו שענין זה יוחדר בעולם בצורה הטובה ביותר.

העיסוק והלהט
בנושא הזה הוא
תוצאה טבעית של
הצפייה למשיח.
וככל שמתקרבים
יותר לעידן הגאולה,
הרבי דיבר בסגנון
ברור יותר על משיח,
ואצל חסידים גברה
הצפייה בהתאם

לכאורה נשאלת שאלה פשוטה מאוד: אם בשנת תשמ"ה הרבי זעק כל כך חריף נגד זה ועד כמה שזה מרחיק יהודים מתורת החסידות - מה קרה פתאום שהרבי מתחיל להתיר לפרסם זאת; ממה נפשך: אם זה באמת מרחק - זה ירחק תמיד, ואם זה לא מרחק - מדוע הרבי הי' צריך לצאת בשיחה חריפה כל כך?!

אלא שבאותם הצעקות בשנת תשמ"ה, הרבי מלך המשיח שליט"א רצה להראות עד כמה גילוי שמו של משיח הכרחי לכללות ענין הגאולה - אותו נושא שכל כך גורם להרחיק

יהודים מתורת החסידות, אותו נושא שכל כך קשה להחדיר לעולם, למרות הכל, כאשר העולם יהי' ראוי לזה תצטרכו אתם להחדיר לעולם נושא זה עצמו!!!

כלומר, בשנת תשמ"ה באמת לא הי' הזמן לעסוק בזה, אז האורות תהוהו היו במקום אחד והכלים דתיקון במקום שני, העבודה שנדרשה אז לא היתה לחבר בניהם. אבל כאשר הרבי מתיר את העיסוק בזה פירושו של דבר שזה הכרח וחובה, כי אם זה לא הי' הכרח וחובה אין שום סיבה בעולם שהרבי יתיר נושא שהוא בעצמו מעיד שגורם ליהודים להתרחק מתורת החסידות. הסיבה היחידה לכך שהרבי בעצמו מתיר את הפרסום, היא אך ורק בגלל שזה נוגע בעצם כל הענין.

(אגב זכורני שזמן קצר לאחר אותה שיחה של הרבי, התוועד ב - 770 ר' יואל כהן ואמר שהוא לא שמע אף פעם כזה גילוי, שהרבי בעצמו יגיד שהוא משיח! במקום שהרבי יגיד שזה לא נכון, היפך התורה וכיו"ב, הרבי במשך כרבע שעה ליבן את הנושא והסביר שזה מרחק וכו' - למה לא להגיד פשוט: הענין לא נכון ונגמר הסיפור? אלא שברור לכל שהרבי בא לומר שהענין נכון מאוד אלא ש(באותה תקופה) הדבר יכל לגרום ליהודים להתרחק מתורת החסידות).

כולם נוכחו לראות איך שבתשנ"ג-ד, עשה ה'צמח צדק' של דורנו את כל התלוי בו שיהי" לא רק "גילוי שמו של משיח" אלא יתירה מזו "הגילוי דמשיח עצמו"

"והרוצה לטעות"

נוסף לכך, אלה המצדיקים את אי התעסקותם בפירסום זהותו של משיח בטענה שזה מרחיק יהודים מחסידות, בהסתמך על דברי הרבי בשנת תשמ"ה, הרי לפי חשבונם זה, כיום, לאחרי שלמעלה מעשר שנים ליובאוויטש עוסקת בכל הקאך בפרסום זהות הגואל המצב שלנו הי' צריך להיות ממש בתהום.

אבל בפועל רואים שלא רק שחב"ד לא נפגעה מזה אלא אדרבא ואדרבא, התווספו מני אז עוד מאות ואלפים של בעלי תשובה, נפתחו עוד מאות מוסדות וארגונים של חב"ד בכל קצווי תבל. נכון אמנם שאנחנו רק על סף הגאולה ויש עדיין חושך בעולם, ולכן גם ישנם אנשים שלא כל כך אוהבים לשמוע את זה, אבל לפי התיאור שנתן הרבי בשנת תשמ"ה ואמר במפורש שזה מלחמה בי - הרי שכיום המצב שלנו הי' צריך להיות גרוע פי כמה. נמצא איפוא, כי אם יש להוכיח משהו משיחה זו למצבנו כיום - הוא רק בחיוב ובנחיצות הענין.

טענה נוספת שנשמעת היא: נכון אמנם שישנם הרבה תשובות חיוביות בהן הרבי אכן התיר את פירסום זהותו של משיח, אבל באותה מידה הרבי גם שלל אותו במענות אחרים מאותה התקופה.

לפני שניגש לענות על עצם הענין ברצוני לתת הקדמה קצרה:

באחרון של פסח תשי"ב הרבי אמר ווארט מעניין מאוד שעונה על כל השאלות מסוג זה. הרבי דיבר על המנהג לרקוד באחרון של פסח "משיח טאנץ" [ריקוד משיח], ואמר שניתן שניתן לפרש זאת בשתי אופנים: אופן

א' - שמשיח רוקד אתנו ממש, אופן ב' - שאנחנו רוקדים עכשיו בשביל שמשיח יבא וירקוד אתנו. והמשיך הרבי ואמר: כל אחד יפרש איך שמתלם לו לפרש, אבל אנחנו נפרש איך שמתלם לנו - שמשיח רוקד איתנו ממש, וכססיים לומר זאת נעמד מלא קומתו והחל לרקוד "ניע זשוריצי חלאפצי". רואים כאן נקודה מאוד מעניינת: בכדי שתהי' בעולם בחירה חופשית, נתן הקב"ה בתורה אפשרות לפרש כל דבר באופנים שונים, עד לאופן עליו נאמר בחז"ל: "והרוצה לטעות יבוא ויטעה". כך גם בענייננו: יכול להיות שיבוא מאן - דהו ויפרש את השיחות באופן שונה ממה שאנחנו מפרשים, אולי הוא גם יביא לכך סיוע ממענות ושיחות וכו', אך לפני שנסביר ונענה לו על כל מענה ושיחה (שגם המענות שנראות שליליות הם בעצם חיוביות

כפי שנראה), נשאל אותו קודם - מה הוא אומר על כל התשובות החיוביות שהם לפחות שוות ערך לתשובות השליליות (אם לא הרבה יותר מהם בכמות ובאיכות).

בשנים כתיקונם לא
הי' אף אחד שחשב
שנושא זה יכול לרחק

מחסידות. הראשון
גגילה שפירסום
זהותו של משיח
יכול לגרום ליהודים
להתרחק מחסידות -
הי' הרבי בעצמו

וגם אם יתעקש לומר שאין לנו שום פירוש חיובי על כל המענות השליליות, נשאל אותו שוב: ריבוננו של עולם, מה כל כך דוחף אותך להיצמד דווקא למענות השליליות? למה שלא תפרש מה שהרבה יותר נכון ומשתלם לנו כחסידים - שמשיח צדקנו בעצמו רוקד אתנו!...

"הערה שבוששה להגיע"

ובנוגע לעצם הענין:

ר' יוסף ע"ה ויינברג סיפר עובדה מעניינת השופכת אור על כל הנושא. כידוע לרב ויינברג היתה תוכנית קבועה מידי מוצ"ש ברדיו בה הוא מעביר שיעור בתניא ושיחות של הרבי. היחס המיוחד שהעניק הרבי לתוכנית זו הפך אותה לרשמית ביותר, הרבי הי' מגיה מידי שבוע את החומר שהרב ויינברג עמד לדבר עליו, כמו"כ הרבי בעצמו הי' יושב ומאזין לתוכנית ואף מעיר הערות לאחר מעשה (ההגהות וכו') נדפסו מאוחר יותר בסדרת הספרים שיעורים בספר התניא).

בשנת תנש"א, זמן קצר לאחר השיחה הידועה של כ"ח ניסן, החליט הרב

ויינברג לדבר בתוכניתו הקבועה על כך שהרבי הוא בחזקת משיח (דבר שבתקופה ההיא נחשב לצעד רציני ביותר). הוא מספר שאמנם ידע שהוא לוקח על עצמו אחריות כבדת משקל ויתכן מאוד שגם "יקבל על הראש", אך הוא החליט לבצע זאת בכל אופן, בהתאם להבנה שרווחה אז בקרב חסידים רבים על סמך השיחות של הרבי - שצריך שההתעוררות בנושא תגיע מצד העם, ולו גם אם זה דורש מסירות נפש. ואכן בתוכנית הקרובה הקדיש פרק זמן להסברת הנושא בטוב טעם.

הסדר אז הי', שאת כל ההערות (אפילו הקטנות ביותר) הרבי הי' מעיר לו מיד אחרי התוכנית או ביום שלאחריו. כשהרב ויינברג סיים את התוכנית הי' משוכנע שבכל רגע הוא הולך לקבל טלפון מהמזכירות על שהעז לפרסם דברים אלו, אך שום טלפון לא הגיע. כך עובר יום, ועוד יום, עד שביום שלישי בערב הוא מקבל טלפון מהמזכירות שהרבי מבקש שיפסיק לדבר בנושא הזה.

הרב ויינברג הרגיש שמשוהו קרה פה, שכן, אם כל כך הי' חשוב לרבי שיפסיק, מדוע לא הודיע לו את זה - כמו תמיד - מיד אחרי התוכנית. ברור קצר העלה בידו, שבאותו יום פנו קבוצה מחסידי חב"ד במכתב מאורגן לרבי וביקשו "שיפסיק את המשוגעים" וכו'.

כלומר, מצד הרבי לא רק שאין שום בעיה לפרסם את זהות הגואל אלא אדרבא, הרבי מעודד זאת ועושה כל התלוי בו שזה אכן יפורסם; בדיוק מאותה סיבה הרבי לא מעיר על פירסום הענין ברדיו במשך שלשה ימים. אלא שכאשר באים אנשים המנסים למנוע זאת, אומר הרבי: אין בעיה, נפסיק לזמן מה; אבל אחרי כמה זמן הנושא שוב עולה בשיא השטורעם, עד שמנסים להפריע לזה וכן הלאה.

מה כל כך דוחף אותך להיצמד דווקא למענות השליליות? למה שלא תפרש מה שהרבה יותר נכון ומשתלם לנו כחסידים - שמשׁיח צדקנו בעצמו רוקד אתנו!...

וראים כאן דבר מאוד מעניין: מה שקרה בתקופה של קיץ תנש"א וחורף תשנ"ב, מקביל בזעיר-אנפין למה שקרה במשך הארבעים שנה שקדמו להם. גם אז היו כאלה שהחלו לעסוק בזה (בהתאם למה שהבינו מהרבי), ולעומתם היו מי שהביאו את דיבתם רעה אל אביהם. אך מכיון שבתקופה ההיא העולם עדיין לא הי' מוכן

גילוי שמו של משיח
לא יכול לבוא
בשום אופן כהוראה
מפורשת מלמעלה,
כל הענין הוא דווקא
שיבוא מצד התחתון,
מצד העם - "וביקשו
את דוד מלכם"

וזמן הגאולה עוד לא הגיע, לכן כאשר הענין הושטק, היה זה לתקופות ארוכות של כמה שנים. וכך במחזוריות הלהט בנושא היה מעט נחלש ופתאום שוב עולה.

אך כאן מגיע החילוק העקרוני: באותן שנים, מכיון שהעיסוק בנושא זהותו של משיח לא נבע מצד ההכרח כי אם כתוצאה טבעית של ציפייה לגאולה, לכן הי' אפשר להפסיק את זה למשך זמן גדול. אך כשעברו השנים, והעולם התקדם בצעד משמעותי ביותר לקראת

הגאולה - הפך גם גילוי שמו של משיח לדבר מוכרח. ולכן, בתקופה זו, כאשר היו מונעים ומעכבים ש"ממך יצאו" שגרמו להפסקת העניין, לא נמשכה ההפסקה יותר מיום יומיים, היות ובתקופה זו שהחלה בשנת תנש"א "שנה שמלך המשיח נגלה בו" - גילוי שמו של משיח לא בא רק כתוצאה טבעית מהציפייה למשיח, אלא כעניין עקרוני הנוגע לכל המהלך של ביאת משיח.

"ודי בהודעה כפשוטו"

ישנם השואלים, אם דבר זה כל כך חשוב -מדוע לא נתקבלה על כך הוראה מפורשת מהרבי?

ראשית חשוב להדגיש, שבמבצע פירסום בשורת הגאולה וההכנה אליה, אכן לא שמענו שהרבי יורה בפירוש על פרסום זהות הגואל; הרבי רק ציוה להכין את עצמנו ואחרים לקראת הגאולה ולעודד את הציפיה אליה. ואילו כאשר בהנחת השיחה (מכינוס השלוחים תשנ"ב) הוכנסו המילים "לפרסם מיהו משיח" כחלק מהמבצע -מחק הרבי מילים אלה.

וזאת, למרות שהרבי עצמו המשיך לפרסם את זהותו של משיח ולעודד את כל מי שעסק בזה. ומדובר על פירסום באופן הגלוי, הרחב והמפורש ביותר - כמו קונטרס בית רבינו שבבבל, המענות למלוה-מלכה של נשי חב"ד לקבלת פני משיח בשנת תשנ"ב, שיחת משפטים תשנ"ב ועוד. אך בד בבד עם פירסום הדברים בפועל, לא היתה הוראה מפורשת מלמעלה לפרסם זאת כענין בפני עצמו.

והטעם בזה, כפי שהוזכר בקיצור לעיל: גילוי שמו של משיח לא יכול

לבוא בשום אופן כהוראה מפורשת מלמעלה, כל הענין הוא דווקא שיבוא מצד התחתון, מצד העם - "וביקשו את דוד מלכם". וגם נקודה זו גם באה לידי ביטוי בכמה מענות;

ישנם עוד כמה מענות מהם רוצים להוכיח שהרבי כביכול שולל את הפירסום, אבל מחמת גודל חושך הגלות לא שמים לב שדווקא מאותם מענות אפשר ללמוד עד כמה הרבי מעודד את כל הנושא.

לדוגמא: שליח אחד רצה לעשות מעשה פראי ביותר (שבוודאי אם הי' כותב זאת בשנת תשמ"ה במקרה הטוב הרבי הי' קורע את הפתק במקום...), ככל זאת בשנת תנש"א כתב על כך לרבי ומיד קיבל את המענה הבא (תוכן): "לאחרונה קמו מנגדים חדשים אשר אומרים שענין זה מפריע להפצת המעיינות חוצה ולכן עליו להפסיק למשך זמן".

כלומר הרבי עונה לו: (א) לאחרונה קמו מנגדים חדשים. (ב) אמנם להפסיק אבל רק למשך זמן. - צריך להיות פשוט עיוור בכדי לחפש תשובה יותר חיובית מהתשובה הזו!

תשובה נוספת באותו סגנון הופנתה לקבוצה מנשי חב"ד שרצו לעשות פעולה מסויימת בנושא "גילוי שמו של משיח", עונה להם הרבי בזה הלשון: "תפקיד כל הנהלה והם בכללם לנהל כפי שכלם ולא לשאלני שפירושו שאני מנהל ודי בהודעה כפשוט. אזכיר על הציון".

גם לתשובה כזו יכולים להגיע עם ראש גלותי ולפרש, שהרבי כביכול לא מרוצה מגילוי שמו של משיח וכו' - אך הפירוש הפשוט שכל בן חמש למקרא מבין מכה מענה הוא, שהרבי אומר: "לא שייך שהדבר יגיע מצדי, קבלת המלכות חייבת להגיע מצדכם ואתם רק תודיעו לי".

ויהי רצון, שלאחר כל הפעולות בענין זה, וכבר יצאו ידי חובת "הודעה כפשוט" - נזכה לראות בעיני בשר את התגלות מלך המשיח, כאשר נכריז כולנו קמי' מלכא: יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

בימים ההם

מבצע ד' מינים

לזכות

הרה"ח הרב **ירחמיאל** ש"י וזוגתו מ' **חנה** תחי'
וב"ב: **ח' מושקא, דבורה לאה, שיינא, מנחם מענדל, חוה**
רבקה, דוד, שיינדיל גיטל, מנוחה סימא שיחיו

בעלינאוו

שלוחי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליטי"א
להצלחה רבה ומופלגה בעבודת השליחות
לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליטי"א
ס. פאולו־ברזיל

נתרם ע"י הרה"ת ר' **שמואל** ומשפחתו שיחיו
שפריצער

לז"נ

אבי הרה"ת ר' **צבי הירש**
בן הרה"ח ר' **בן ציון** ז"ל
נלב"ע ז"ך אלול ה'תש"מ

ולז"נ

אמי מרת **רבקה** בת הרה"ח ר' **צבי** ע"ה
נפטרה כ"ט תמוז ה'תשס"ב
יה"ר שתיכף ומיד ממש
יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר"
והם בתוכם בגאולה האמיתית והשלימה
ת.נ.צ.ב.ה

לע"נ

הרה"ח הרה"ת

הרב יקותיאל מנחם ב"ר יבלחט"א שרגא

ראפ

משגיח ומשפיע בישיבת

תות"ל המרכזית - 770

נלב"ע בטרם עת,

חג הגאולה י"ב תמוז ה'תשע"ה

ו'הקיצו ורננו שוכני עפר' והוא בתוכם ובראשם

בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

תיכף ומיד ממש

לזכות

התמימים שהשקיעו רבות מזמנם וממרצם
להוצאת הקובץ, באופן ד"זה א-לי ואנוהו"

אברהם בן דבורה לאה

דוד בן רחל לאה

חיים הלל בן מינה

יוסף יצחק בן שולמית

יחימלך הכהן בן נחמה דינה

ישראל בן שמחה

מנחם מענדל גדלי' הכהן בן חנה אמה

מנחם מענדל בן רחל חנה

מנחם מענדל בן תהלה

מרדכי בן דבורה לאה

שלום בן גאולה

שניאור זלמן בן חפציבה חנה

מנחם מענדל בן דליה

שיזכו לגרום נחת רוח רב לאבינו מלכנו

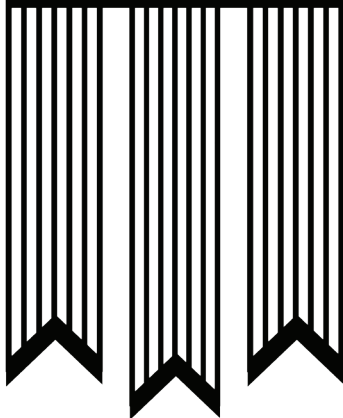
- כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א -

ויהא קובץ זה ה"מכה בפטיש"

שיביא להתגלותו לעין כל

תיכף ומי"ד ממ"ש

אש"ל
הכנסת אורחים

לזכות

**הוד כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
מהרה יגלה ויגאלנו אכי"ר**

**יחי אדוננו מורנו ורבינו
מלך המשיח לעולם ועד**